

АГАТА КРИСТИ ОГЛЕДАЛОТО НА МЪРТВЕЦА

Превод от английски: Венелин Мечков, 1994

chitanka.info

ГЛАВА ПЪРВА

Апартаментът бе модерен. Обзавеждане те му също бе в съвременен стил. Креслата и столовете се отличаваха с прави, отсечени линии. Срещу прозореца имаше удобно писалище, зад което седеше дребен възрастен човек. Главата му бе единственото нещо в стаята, лишено от остри ръбове. Имаше яйцевидна форма. Мосю Еркюл Поаро четеше писмо.

Пощенска станция: Уимпърли Хембъро Клоуз
Телеграфен адрес: Хембъро, Сейнт
Хембъро Сейнт Джон Мери, Уестшир
24 септември 1936 г.
До мосю Еркюл Поаро

Уважаеми мосю Поаро,

Възникна проблем, чието решаване изисква голяма деликатност и дискретност. Чувал съм добри отзиви за вас и реших да ви поверя случая. Имам основания да смятам, че съм жертва на измама, но поради обстоятелства, свързани с моето семейство, не желая да прибягвам до съдействието на полицията. Самият аз вече предприех известни действия за решаването на проблема, но ви моля да имате готовността да дойдете веднага при мен след получаването на телеграма. Ще ви бъда благодарен, ако не изпращате отговор на настоящето писмо.

Искрено ваш
Джървейз Шевенис-Гор

Веждите на Еркюл Поаро бавно започнаха да се придвижват в посока към челото му, докато почти не изчезнаха в косата му.

— Та кой ли е този Джървейз Шевенис-Гор? — запита се той на глас.

Отиде до библиотеката и извади оттам голяма дебела книга. Откри доста лесно онова, което търсеше.

Шевенис-Гор, Сър Джървейз Фраисис Ксавиер; десети баронет на Шевенис-Гор от 1694 г. насам; о.з. капитан от 17-ти стрелкови полк; роден на 18 май 1878 г.: син на Сър Гай Шевенис-Гор, девети баронет на Шевенис-Гор, и на лейди Клаудия Бредертън, втора дъщеря на осмия херцог на Уолингфорд; женен през 1912 г. за Ванда Елизабет, дъщеря на полковник Фредерик Арбътнот; образование — Итън; участник в европейската война 1914–1918; любими забавления: пътешествия, лов на едър дивеч; адреси: Хембъро, Сейнт Мери. Уестшир и Лаундс Плейс № 218, Лондон; клубове: на Кавалеристите, на Пътешествениците.

Поаро поклати глава. Не бе съвсем удовлетворен от наученото. Миг или два се замисли, след което отиде до писалището, отвори едно чекмедже и извади оттам малка купчинка покани.

— *A la bonne heure*^[1]! Чудесно. Той непременно ще бъде там.

Херцогинята посрещна Еркюл Поаро с пресилена любезност.

— Ах, мосю Поаро, какво щастие е, че дойдохте! Наистина е прекрасно!

— Удоволствието е мое, *madame* — промърмори Поаро, като се поклони.

Успя да избегне компанията на няколко важни и достолепни люде. Изтъкнат дипломат, не по-малко известна актриса и един добре познат в обществото със спортните си увлечения пер на Англия. Най-сетне видя човека, когото се бе надявал да срещне тази вечер, дежурния посетител на всички светски приеми, мистър Сатърсуейт.

— Ах, тази херцогиня! Толкова е мила! — зачурулика веднага дружелюбно мистър Сатърсуейт. — Винаги ми е толкова приятно на нейните приеми. Тя наистина е личност, нали ме разбирате? Преди няколко години се видяхме в Корсика...

Събеседникът на Поаро имаше склонността да утежнява словоизлиянията си със спомени за познанствата си с люде с благороднически титли. Сигурно изпитваше удоволствие и от общуването си с хора, наричащи се просто Джоунс, Браун или Робинсън, но никога не го споменаваше. При все това би било несправедливо да се представи мистър Сатърсуейт като някакъв обикновен сноб. Той бе внимателен наблюдател на човешката природа и ако е вярна поговорката, че и от гледане се научава, мистър Сатърсуейт бе научил много за хората.

— Знаете ли, скъпи ми приятелю, наистина много отдавна не сме се виждали. Продължавам да се чувствам поласкан от това, че имах честта да наблюдавам отблизо как работихте по случая с „Гарвановото гнездо“. Оттогава и аз се чувствам нещо лице, така да знаете. Между другото, миналата седмица се срещнах с лейди Мери. Очарователно създание, поетична душа!

След като изслуша набързо текущите клюки за лекомислените похождения на дъщерята на един херцог и укорителното поведение на един виконт, Поаро успя да вмъкне в разговора името на Джървейз Шевенис-Гор.

Мистър Сатърсуейт реагира мигновено.

— А, той е наистина голям образ. „Последният баронет“ — това му е прякорът.

— *Pardon*, боя се, че не ви разбирам напълно.

Мистър Сатърсуейт великодушно извини невежеството на чужденеца.

— Само шега, естествено. Шега, нали ме разбирате? Не ще и дума, че той не е последният баронет в Англия, обаче пък наистина въплъщава края на цяла епоха. Епохата на Дръзкия покварен баронет. На лудите глави, които изпълваха страниците на романите от миналия век. На смелчаци, готови да сключат и най-налудничавите облози, и при това да ги печелят.

Сетне започна да описва по-подробно какво точно имаше предвид. Джървейз Шевенис-Гор бе обиколил света с платноходка. Бе участвал в експедиция до Северния полюс. Бе предизвикал един пер на Англия на дуел. Бе се обзаложил, че ще влезе в дома на един херцог, яхнал любимата си кобила и го бе сторил. Веднъж бе скочил от една

театрална ложа на сцената и бе изнесъл на ръце оттам известна актриса по средата на представлението.

Анекдотите за него бяха неизброими.

— Произлиза от много стар род — продължаваше мистър Сатърсуейт. — Сър Ги дьо Шевенис е участвал още в първия кръстоносен поход. Сега, уви, родът май ще угасне. Старият Джървейз е последният от рода Шевенис-Гор.

— Обеднял ли е?

— Ни най-малко. Той е баснословно богат. Притежава много ценни недвижими имоти, по-точно, каменовъглени мини. Освен това още в младостта си спечелил цяло състояние от някаква мина в Перу или някъде другаде в Южна Америка, не си спомням точно. Изключителен човек е. Не е имал начинание, в което да не е извадил късмет.

— Предполагам, че вече би трябвало да е в напреднала възраст.

— Да, така е. Клетият стар Джървейз — тук мистър Сатърсуейт жаловито въздъхна и поклати глава. — Повечето хора биха ви го описали като напълно побъркан, което посвоему е вярно. Наистина е побъркан. Не обаче в смисъл, да е загубил разума си, а защото държанието му не съответства на общоприетото. Винаги е бил човек с много своеобразно поведение.

— И това своеобразие с хода на времето се е превърнало в ексцентричност, така ли? — изказа предположение Поаро.

— Точно така. Именно от това бе сполетян клетия стар Джървейз.

— Оценява ли неизмеримо високо своята личност?

— Напълно. Бих казал, че според Джървейз светът винаги е бил разделен на две части. Родът Шевенис-Гор и останалите хора.

— Такава една преданост към собствения род ми се вижда доста пресилена.

— Така е. Всички представители на рода са били винаги изключително арогантни. Живеели са по собствени закони. Джървейз, последният от тях, не е изключение. Понякога, като го слушате, бихте могъл да останете с впечатлението, че пред вас се намира самият Господ Бог.

Поаро бавно и замислено поклати глава.

— Никак не се учудвам. Знаете ли, получих писмо от него. Твърде необичайно писмо. Желанието му да го навестя бе изразено по-скоро като нареждане, отколкото като молба.

— Може би като кралска заповед — изказа предположение мистър Сатърсуейт, хихикайки.

— Именно. Изглежда, че на този сър Джървейз въобще не му е дошло на ум, че аз, Еркюл Поаро, не съм случаен човек, че съм при това изключително зает. Не му е дошло на ум, че от негова страна е твърде наивно да предполага, че аз ей така ще зарежа изведнъж всичките си занимания и ще хукна при него като дресирано куче. Като нищожество, изпълнено с благодарност, че са благоволили да му възложат някаква работа!

Мистър Сатърсуейт прехапа устната си, за да не се засмее. Вероятно му мина през ум, че що се отнася до самолюбие, Еркюл Поаро и Джървейз Шевенис-Гор бяха от един дол дренки.

— Знае ли човек, може би пък работата е била спешна... — понечи да каже той.

— Не е спешна! — прекъсна го Поаро и подкрепи думите си с красноречив жест. — Бе ми наредено да бъда на негово разположение, защото не било изключено да му потрябвам, представете си! *Enfin, je vous demande*^[2]!

Ръцете му отново показаха красноречиво по-добре от всякакви думи колко голямо бе възмущението му.

— Предполагам, че сте му изпратил отрицателен отговор — каза мистър Сатърсуейт.

— Все още не съм му отговорил — отвърна бавно Поаро.

— Но ще му откажете, нали?

На лицето на дребния човек се появи ново изражение. Беше се замислил.

— Какво да ви кажа? Да, първоначалната ми реакция бе именно такава. Не съм сигурен обаче дали ще го сторя. Понякога на човек интуицията му подсказва друго. Струва ми се, че надушвам нещо...

Мистър Сатърсуейт не даде вид да се е изненадал от последните думи на Поаро.

— Наистина ли? — заинтересува се той. — Интересно...

— Струва ми се — продължи Поаро, — че този човек, както го описахте, би могъл да бъде много уязвим.

— Уязвим ли? — отвърна мистър Сатърсуейт. За миг се изненада. Тази дума по начало не се връзваше с представата му за Джървейз Шевенис-Гор. Но като човек наблюдателен и проникателен, не побърза да възрази.

— Струва ми се, че разбирам какво искате да кажете.

— Такъв един човек е облечен в броня! И то в плътна броня! Такава, с която доспехите на кръстоносците не могат дори да се сравняват! Това е бронята на горделивостта, на арогантността, на надменността. Тази броня наистина в известен смисъл те защитава, най-малкото от стрелите на ежедневието. Тя обаче може да бъде и опасна. *Нерядко човекът, облечен в броня, дори и не разбира, че са го нападнали.* Мами го зрението му. Лъже го слухът му. И отгоре на всичко, реакциите му са забавени. — Поаро спря за миг, и след малко продължи: — Какво можете да ми кажете за семейството му?

— Състои се от Ванда, съпругата му. Тя е от рода Арбътнот. Беше много хубаво момиче, а и сега е привлекателна жена. Много му е предана. Има обаче някакво влечение към окултните науки, ако не се лъжа. Кичи се с амулети и свещени бръмбари и понякога се издава, че се смята за превъплъщение на някаква египетска царица. Имат и дъщеря, Рут. Осинувена е, нямат собствени деца. Много привлекателно момиче, с модерно възпитание. Това е семейството. Впрочем, да не забравя Хюго Трент, племенника на Джървейз. Памела Шевенис-Гор се омъжи за Реджи Трент и Хюго бе единственото им дете. Сирак е. Разбира се, няма право да наследи титлата, но предполагам, че в крайна сметка голямата част от парите на Джървейз ще отидат при него. Хубаво момче, кавалерист в кралската конна гвардия.

Поаро кимна замислено с глава. Сетне наруши мълчанието.

— Предполагам, че сър Джървейз страда от това, че няма син, който да наследи титлата му?

— Мисля, че това му причинява болка.

— Държи ли много на потеклото си?

— Да.

Мистър Сатърсуейт замълча. Разговорът бе възбудил любопитството му. Накрая се осмели да го възобнови:

— Да не би вече да сте открил някаква причина да посетите Хембъро Клоуз?

Поаро бавно поклати глава.

— Не — отвърна той. — Не намирам никаква причина. Но въпреки това ще отида там.

[1] Наслука (фр.). — Бел.прев. ↑

[2] В края на краищата, моля ви се! (фр.). — Бел.прев. ↑

ГЛАВА ВТОРА

Еркюл Поаро се бе устроил удобно в ъгъла на първокласно купе, докато влакът препускаше през равнинната местност.

Извади замислено от джоба си спретнатото сгъната телеграма, разгъна я и отново я прочете.

Вземете влака от 4.30 от Сейнт Панкрас^[1], кажете на кондуктора да спре на Уимпърли. Шевенис-Гор.

Сгъна отново телеграмата и я прибра в джоба си.

Кондукторът се държа подчертано угоднически. Джентълменът пътува до Хембъро Клоуз? Разбира се, че заради гостите на сър Джървейз Шевенис-Гор влакът ще бъде спрял на Уимпърли. „Предполагам, че това е някакво наследствено право, сър.“

Кондукторът посети купето още два пъти. Първо, за да увери пътника, че ще бъде направено всичко, за да не влезе друг човек в купето, второ, за да съобщи, влакът закъснява с десет минути.

По разписание влакът трябваше да пристигне в 7.50, но часът бе точно осем и две минути, когато Поаро слезе на перона на малката провинциална гара и постави очакваната монета от шест пенса в ръката на кондуктора.

Чу се изсвирване на локомотив и „Северният експрес“ отново се размърда. До Поаро се приближи висок шофьор в тъмнозелена униформа.

— Мистър Поаро? За Хембъро Клоуз?

Шофьорът взе спретнатото куфарче на детектива и се отправи към един голям ролс-ройс. Сетне отвори вратата му, изчака Поаро да влезе, зави краката му с разкошно кожено покривало и потеглиха.

След около десет минути каране по междуселски пътища с остри завои и големи наклони колата се озова пред широк портал, от чиито две страни имаше огромни каменни грифове.

Прекосяха портала и спряха пред дома. Вратата му се отвори още преди колата напълно да е спряла и оттам излезе иконом с внушителни размери.

— Мистър Поаро? Заповядайте, сър.

Поведе го по коридора и сетне отвори врата, разположена по средата му отдясно.

— Мистър Еркюл Поаро! — обяви икономът пристигането на госта.

В стаята се виждаха хора във вечерно облекло. Поаро набързо ги огледа и веднага разбра, че идването му е съвсем неочаквано за тях. Всички втренчиха в него изненадани погледи.

Сетне една висока жена с тъмна, вече прошарена, коса се приближи с неуверена стъпка към него.

Поаро се наведе в поклон над ръката ѝ.

— Моля да ме извините, *madame*. Боя се, че влакът ми закъсня.

— Няма за какво — отвърна лейди Шевенис-Гор разсеяно. Очите ѝ все още го оглеждаха озадачено. — Няма за какво, мистър... Боя се, че не успях да чуя името ви...

— Еркюл Поаро.

Умишлено произнесе името си подчертано ясно и отчетливо.

Чу как някъде зад него някой внезапно си поема дъх. Същевременно си даде сметка, че домакинът му не се намираше в стаята.

— Не ме ли очаквахте, *madame*? — попита Поаро любезно.

— О, не, моля ви се! — думите ѝ прозвучаха съвсем неубедително. — Просто понякога съм толкова разсеяна, мосю Поаро, всичко забравям! — Домакинята произнесе последните думи с меланхоличен глас така, сякаш признанието ѝ доставяше едва ли не удоволствие. — Казват ми разни неща, уж ги запомням, а те сетне просто преминават през ума ми и ги няма! Изчезват! Сякаш въобще не съм ги чула. — После с вида на човек, пропуснал да свърши важна работа, се огледа наоколо. — Надявам се, че познавате всички тук.

Предположението ѝ очевидно нямаше как да е вярно. Поаро реши, че тези думи са отдавна отработен похват, чрез който лейди Шевенис-Гор си спестява труда по представянето на хората и запомнянето на имената им.

Все пак домакинята с цената на голямо напрежение положи някакво усилие да улесни новопристигналия.

— Това е Рут, дъщеря ми — промърмори тя.

Момичето, застанало пред Поаро, бе също високо и мургаво, но от съвършено различен тип. За разлика от лейди Шевенис-Гор с размитите и нерешителни черти на лицето ѝ, то имаше красив изваян нос с лека орлова извивка и добре очертана брадичка. Черната му коса се спускаше покрай лицето като водопад от ситни къдрици. Кожата му имаше хубав и чист цвят, почти неподправен от грим. Поаро реши, че е едно от най-хубавите момичета, които е виждал.

Веднага прецени, че освен красотата девойката притежава и ум, а навярно и гордост, и силен характер. Когато тя го заговори му се стори, че умишлено леко разтяга думите.

— Значи вие сте мосю Поаро! Колко вълнуващо! Предполагам, че старецът е решил да ни устрои една приятна изненада.

— С други думи, не сте ме очаквали, *mademoiselle*? — попита бързо Поаро.

— Нямах и представа, че ще дойдете. При това положение очевидно ще трябва да дойда при вас с книжката си за автографи след вечеря.

Откъм коридора се разнесе звука на гонг и след това икономът влезе в стаята.

— Вечерята е поднесена! — обяви той.

Но преди да произнесе думата „поднесена“ се случи нещо много любопитно. Икономът, въпреки величествената си външност, за съвсем кратък миг се превърна в крайно изненадано човешко същество.

Това преображение бе така кратковременно и маската на добре школуван слуга се върна на лицето му така бързо, че никой, който не го наблюдаваше, не би забелязал промяната. Поаро обаче го наблюдаваше и остана изненадан.

Икономът бе застанал пред вратата сякаш се колебаеше. Въпреки каменното изражение на лицето, стойката му издаваше, че е напрегнат.

Мълчанието бе нарушено от лейди Шевенис-Гор.

— Ах, Боже мой, това е толкова изненадващо! Просто не знам какво да мисля.

Рут бе любезна да поясни на Поаро какво става.

— Смущението, мосю Поаро, е предизвикано от факта, че баща ми за пръв път от двадесет години закъснява за вечеря.

— Това е толкова странно... — започна жаловито лейди Шевенис-Гор. — Джървейз никога не е...

До нея се приближи възрастен мъж с подчертано войнишка стойка и добродушно се засмя.

— Я го виж ти стария Джървейз! Доживяхме най-сетне и той да закъснее. Ще му трием сол на главата, така да знаете. Значи, и на него не са чужди нашите дребни човешки слабости.

— Джървейз обаче никога не закъснява — отвърна му лейди Шевенис-Гор с тих и все още озадачен глас.

Всеобщата тревога, предизвикана от тази дреболия, изглеждаше нелепа. Но Еркюл Поаро реши, че не е нелепа. Остана с впечатлението, че зад нея се крие някакво опасение, може би дори някакво мрачно предчувствие. Освен това му се видя странен факта, че Джървейз Шевенис-Гор не се бе явил лично да посрещне госта, когото бе поканил по такъв необичаен начин.

Междувременно вече бе проличало, че никой не знае какво трябва да се направи, че никой нямаше готовност да се справи с една съвсем неочаквана ситуация.

Мълчанието най-сетне бе нарушено от лейди Шевенис-Гор. Тя взе инициативата в ръцете си, ако въобще постъпката ѝ можеше да се окаже така, тъй като се изрази крайно неопределено.

— Снел — започна, — да не би господарят ви...

Не довърши въпроса си, а просто погледна иконома изпитателно.

Снел, очевидно отдавна привикнал към начина, по който господарката му искаше да получи информация, отговори бързо и определено на неизказания докрай въпрос.

— Сър Джървейз слезе точно в осем без пет, милейди, и отиде направо в кабинета си.

— А, да. Разбирам — тя остана с отворена уста и поглед, насочен нейде към далечината. — Не допускате ли, че... Искам да кажа — да не би да не е чул гонга?

— Би трябвало да го е чул, милейди, защото гонгът е непосредствено до вратата на кабинета му. Разбира се, не знаех, че сър Джървейз е още там, защото в такъв случай щях да го уведомя, че вечерята е поднесена. Да го направя ли сега, милейди?

Лейди Шевенис-Гор почувства явно облекчение от предложението.

— Благодаря ви, Снел. Да, моля ви се. Да, разбира се.

— Снел е истинско съкровище — рече тя, след като икономът напусна стаята. — Напълно му се доверявам. Всъщност, не зная какво щях да правя без него.

Чу се нечие одобрително мърморене, но никой не се обади на висок глас. Еркюл Поаро, наблюдавайки с изострено внимание изпълнената с хора стая, прецени, че всички до един са напрегнати. Бързо ги огледа последователно, опитвайки се да си създаде някаква първа представа за тях. Имаше двама възрастни мъже. Човекът с войнишката стойка, който преди малко се бе обадил, и още един, съсухрен, слаб и белокос, с вид на адвокат и плътно стиснати тънки устни. Имаше и двама възмлади мъже, много различни един от друг. За единия, който имаше мустаци и излъчваше сдържана горделивост, Поаро реши, че е вероятно племенникът на сър Джървейз, гвардеецът. Другият, с пригладена назад коса и нескривано контешки маниери, очевидно бе от по-нископоставена социална група. Присъстваше още някаква дребна жена на средна възраст с пенсне и умен поглед, и младо момиче с яркочервена коса.

На вратата се появи Снел. Осанката му бе безупречна, но още веднъж черупката на безличния иконом не можа да скрие разтревоженото човешко същество.

— Извинете ме, милейди, но вратата на кабинета е заключена.

— Заключена ли?

Този въпрос бе зададен от мъжки глас, който прозвуча бодро и възбудено. Бе се обадил младият мъж с привлекателна външност и вчесана назад коса.

— Да отида ли да проверя какво става? — продължи той.

Поаро обаче междувременно вече бе овладял положението. Направи го така естествено, че никой не се учуди, когато току-що пристигналият непознат взе нещата в ръцете си.

— Хайде — предложи той, — да вървим в кабинета! Водете ни вие, ако обичате! — обърна се към Снел.

Снел изпълни нареждането му. Поаро го последва отблизо. Останалите, подобно стадо овце, се затътриха подире им.

Снел ги преведе последователно през просторен хол, покрай основата на грамадно вито стълбище и огромен старовремски часовник и през малък начупен коридор, в единия край, на който бе поставен гонг. В другия край имаше врата.

Еркул Поаро подмина Снел и леко натисна дръжката на вратата. Тя поддаде, но вратата не се отвори. Тогава Поаро тихо почука по дървената плоскост. Започна да чука все по-силно и по-силно. След това внезапно реши да се откаже, коленичи и надникна през ключалката.

Рязко се изправи и се огледа. На лицето му се бе появило строго изражение.

— Господа — заяви той, — тази врата трябва да бъде незабавно разбита.

Под негово ръководство двамата млади мъже, високи и с яко телосложение, нападнаха вратата. Разбиването ѝ не бе лесна задача. Вратите на Хембъро Клоуз бяха много масивни.

Най-сетне обаче бравата поддаде, чу се трясъкът на чупещо се дърво и вратата се отвори.

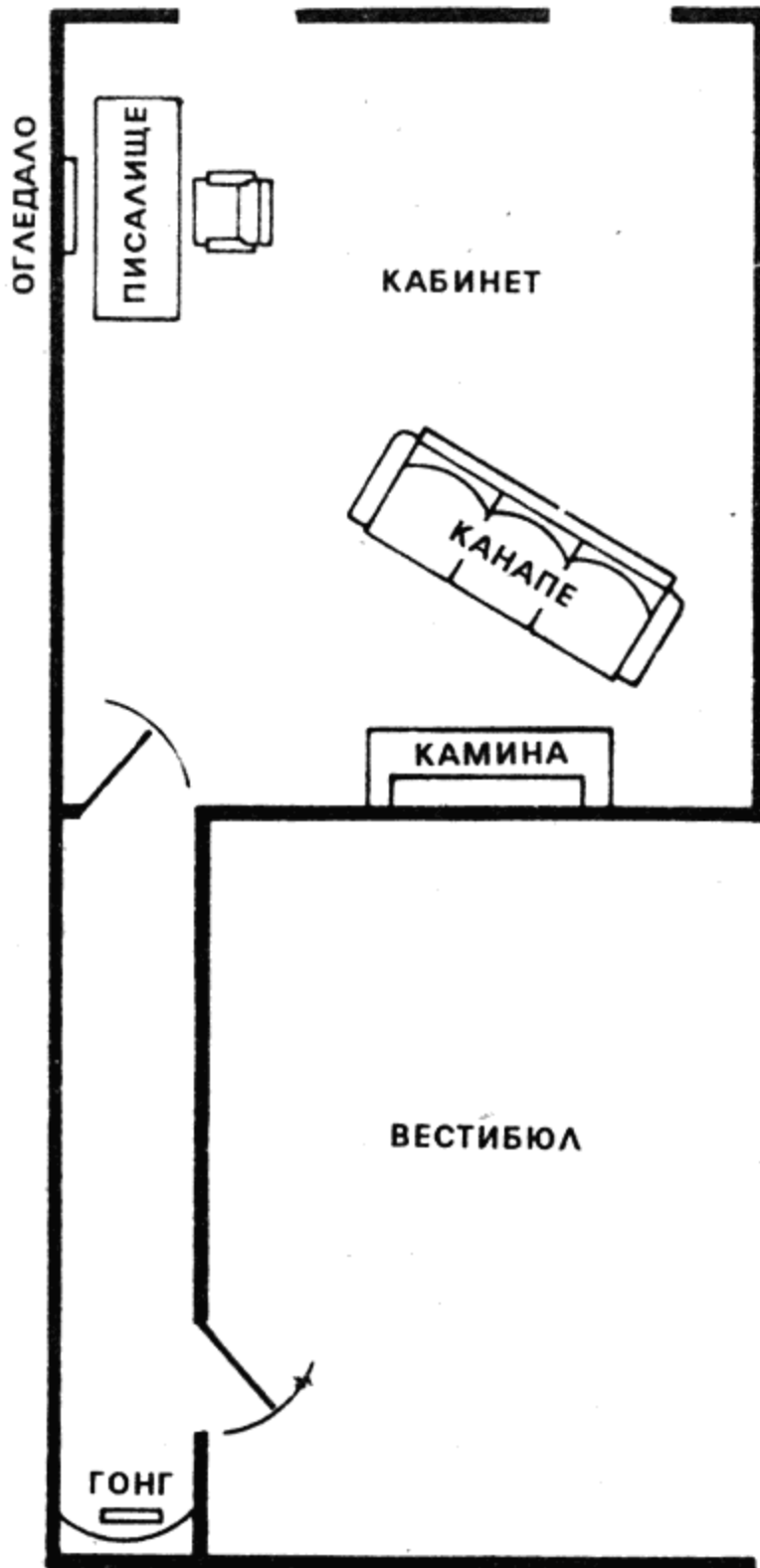
Всички застинаха в коридора, след като видяха картината, разкрила се пред очите им. Осветлението бе включено. До лявата стена на стаята имаше огромно писалище от масивен махагон. Не точно зад писалището, а встрани от него, с гръб към вратата, се виждаше едрото тяло на мъж, отпуснал се в едно кресло. Главата и горната част на тялото му се бяха свлекли върху дясната облегалка. Дясната му ръка висеше неподвижно. Непосредствено под нея върху килима проблясваше малък пистолет.

Нямаше какво да се гадае. Всичко бе ясно. Сър Джървейз Шевенис-Гор се бе застрелял.

[1] Гара в Лондон — Бел.ред. ↑

ГЛАВА ТРЕТА

За миг групата във вестибюла остана неподвижна, с втренчени погледи в разкрилата се гледка. Поаро направи крачка напред.

В същия момент се чу гласа на Хюго Трент.

— Боже мой! Старецът се е застрелял!

Лейди Шевенис-Гор изстена.

— Джървейз! Джървейз...

Поаро бързо реагира.

— Моля ви, отведете лейди Шевенис-Гор! Тя няма работа тук.

Възрастният мъж с войнишка стойка побърза да изпълни нареждането му.

— Ела, Ванда — заговори утешително той, — ела, мила. С нищо не можеш да помогнеш. Всичко е свършило. Рут, погрижи се за майка си.

Рут Шевенис-Гор обаче вече бе влязла в стаята и застана до Поаро. Той се наведе над трупа на човека, застинал в креслото. Човек с великанско телосложение и викингска брада.

— Напълно ли сте уверен, че е мъртъв? — попита девойката със странно приглушен глас.

Поаро я погледна.

На лицето ѝ бе изписано вълнение, макар и старателно сдържано, което Поаро не можа напълно да си обясни. Стори му се, че момичето изпитва не скръб, а някаква смесица от уплаха и любопитство.

— Мила, дали не е по-добре да се погрижите за майка си... — обади се тихо дребната жена с пенсне.

— Значи не сме чули ауспуха на кола или отварянето на бутилка шампанско! — внезапно изкрещя с истеричен глас червенокосото момиче. — Чули сме изстрел!

Поаро се обърна към присъстващите.

— Някой ще трябва да се обади на полицията...

— Не! — изкрещя силно Рут Шевенис-Гор.

— Боя се, че трябва да се направи — обади се съсухреният възрастен човек. — Ще се погрижите ли, Бъроуз? А ти, Хюго...

— Вие ли сте мистър Хюго Трент? — обърна се Поаро към високия млад човек с мустаци. — Струва ми се, че би било добре всички, освен нас двамата, да напуснат тази стая.

Отново никой не оспори нареждането му. Съсухреният човек, който приличаше на адвокат, поведе останалите. Поаро и Хюго Трент

останаха сами.

— Вижте какво, кой сте вие? — започна Хюго. — Нямам и ни най-малка представа. Какво въобще правите тук?

Поаро извади една от визитните си картички.

— Частен детектив ли! — изненада се Хюго Трент, след като я погледна. — Естествено, чувал съм за вас. И все пак още не мога да разбера какво правите тук.

— Вие не знаехте ли, че вашият вуйчо... нали ви е вуйчо?

Младият човек за миг хвърли поглед към тялото.

— За стареца ли говорите? Да, беше ми вуйчо.

— Не знаехте ли, че той ме бе поканил тук?

Хюго поклати глава.

— Понятие нямах — отвърна той бавно.

В гласа му се чувстваше вълнение, чието естество бе трудно да се определи. Лицето му изглеждаше застинало в тъповат израз. Поаро реши, че може би е маска, удобна в мигове на напрежение.

— Нали сме в Уестшир? — попита тихо Поаро. — Познавам много добре началника на местната полиция, майор Ридъл.

— Ридъл живее на половин миля оттук — отвърна Хюго. — Навярно ще се появи съвсем скоро.

— Чудесно — каза Поаро.

Сетне започна да прави оглед на стаята. Дръпна встрани завесата и огледа високия прозорец. Провери, дали е отворен. Беше затворен.

На стената срещу писалището висеше кръгло огледало, сега напукано на парчета. Поаро се наведе и взе в ръка малък предмет.

— Какво е това? — попита Хюго Трент.

— Куршумът.

— Значи, пробил е главата му и е разбил огледалото, така ли?

— Поне така изглежда.

Поаро положи внимателно куршума точно на мястото, откъдето го бе взел. Отиде до писалището. Някои документи бяха грижливо подредени на купчини. На пресата за попивателна хартия висеше лист, на който трепереща ръка бе изписала думата „ПРОСТЕТЕ МИ“ с едри печатни букви.

— Трябва да го е написал преди... преди да го стори — промълви Хюго.

Поаро замислено кимна. Погледна отново счупеното огледало, после мъртвеца. Веждите му леко се присвиха, сякаш нещо го озадачи. Отиде до вратата с разбитата брава, в която нямаше ключ. Вече го знаеше. Иначе нямаше да му бъде възможно да надникне през ключалката. Потърси ключа на пода и не го откри. Наведе се над тялото и го опипа с пръсти.

— Да — рече, — ключът е в джоба му.

Хюго извади табакера и запали цигара. Гласът му прозвуча дрезгаво.

— Всичко изглежда съвсем ясно. Вуйчо ми се е заключил тук, надраскал е това послание върху къс хартия и сетне се е застрелял.

Поаро кимна замислено. Хюго продължи.

— И все пак, не мога да разбера защо ви е повикал. За какво е ставало дума?

— Би ми било доста трудно да ви обясня. Може би, мистър Трент, докато дойдат представителите на властта, бихте имал добрината да ми кажете кои са хората, които заварих тази вечер при пристигането си?

— Кои са те ли? — Хюго вече говореше съвсем разсеяно. — А, да, разбира се. Прощавайте, но не е ли по-добре да седнем? — посочи той с ръка канапето в отдалечения ъгъл на стаята. — Значи Ванда, леля ми — тонът му бе станал малко игрив. — Братовчедка ми Рут. Всъщност, вие вече разбрахте кои са. Другото момиче е Сюзън Кардуъл. Тук е на гости. Полковник Бъри е стар приятел на семейството. Мистър Форбс също. И освен това е семеен адвокат и така нататък. И двамата са били влюбени във Ванда на младини и до ден-днешен не крият своята преданост към нея. Забавно е, но и трогателно. Мистър Годфри Бъроуз беше секретар на стареца, извинете, на вуйчо ми. А мис Лингърд пък му помагаше да напише историята на рода Шевенис-Гор. Тя издирваше исторически материали. Това май е всичко.

Поаро кимна.

— Доколкото разбрах, всички вие сте чули изстрела, който е убил вуйчо ви? — каза.

— Да, чухме го. Решихме, че е предизвикан от отварянето на бутилка шампанско, поне аз си помислих така. А пък Сюзън и мис

Лингърд предположиха, че е от неизправен ауспух на автомобил. Шосето е съвсем наблизо, нали ме разбирате.

— И кога стана това?

— Някъде около осем и десет. Снел току-що бе ударил първия гонг.

— А вие тогава къде бяхте?

— В дневната. Всъщност, дори поспорихме на шега откъде е дошъл звукът. Аз казах, че от столовата. Сюзън заяви, че се е разнесъл откъм гостната. На мис Лингърд ѝ се стори, че е прозвучал от горния етаж. Снел рече, че е от пътя, само дето ние сме го чули откъм прозореца на горния етаж. Тогава Сюзън попита дали има и други теории, а аз се засмях и отвърнах, че може и да е станало убийство. Като се замисля сега тези думи ми се струват доста нетактични.

Лицето му нервно потрепна.

— Не хрумна ли никому мисълта, че сър Джървейз може и да се е самоубил?

— Не, разбира се.

— Вие имате ли някаква представа защо се е застрелял?

— Как да ви кажа... — започна бавно Хюго.

— Значи имате някаква представа?

— Трудно е да ви го обясня. Естествено, не съм очаквал да се самоубие, но в същото време ще ви призная, че не съм чак толкова изненадан. Там е работата, мосю Поаро, че вуйчо ми беше луд човек. Известно бе на всички.

— Според вас достатъчно обяснение ли е?

— Какво да ви кажа, хората нерядко се застрелват, когато са малко откачени.

— Простотата на обяснението е удивителна.

Хюго го зяпна втренчено.

Поаро отново стана и започна да се разхожда безцелно из стаята. Мебелировката бе стилна, макар и да ѝ личеше викторианската тромавост. Имаше масивни библиотечни шкафове, огромни кресла и няколко стола, които очевидно бяха оригинални произведения на Чипъндейл. Украшенията не бяха много, но няколко бронзови статуетки привлякоха вниманието на Поаро. Взе ги в ръце една по една и внимателно ги огледа, преди да ги върне грижливо по местата им. От крайно лявата статуетка откачи нещо малко с нокът.

— Какво беше това? — попита Хюго. Гласът му не издаваше особен интерес.

— Нищо особено. Мъничка люспа стъкло.

— Странно е, че и огледалото е било разбито от изстрела. Счупените огледала са прокоба за лош късмет. Клетият стар Джървейз... Изглежда, късметът му бе продължил твърде дълго.

— Вуйчо ви късметлия ли беше?

Хюго се засмя.

— Та късметът му беше пословичен! Всичко, до което се докоснеше, се превръщаше в злато. Окажеше ли подкрепа на някой непознат, той веднага преуспяваше. Направеше ли инвестиция в някаква съмнителна мина, там веднага откриваха скъпоценен метал. Спасявал се е от положения, които са изглеждали неспасяеми. Успявал е неведнъж да оцелее по чудо. Симпатията беше, макар и посвоему. Много свят бе видял. Много повече, отколкото другите хора от неговото поколение.

— Бяхте ли привързан към вуйчо си, мистър Трент? — попита Поаро сякаш между другото.

Хюго Трент бе малко изненадан от този въпрос.

— Да. Да, разбира се — каза не съвсем убедително. — Знаете ли, понякога беше трудно да се общува с него. Просто обстановката ставаше прекалено напрегната. За щастие, не ни се налагаше да се виждаме често.

— А той изпитваше ли добри чувства към вас?

— И да е изпитвал, много не му личеше. Ако питате мен, съществуването ми май по-скоро го дразнеше.

— Защо, мистър Трент?

— Виждате ли, той нямаше собствен син и много страдаше от това. Много държеше на рода и така нататък. Вярвам, че го е измъчвала мисълта, че е последният представител на рода Шевенис-Гор и че с неговата смърт ще се прекрати съществуването му. Родът води началото си още от времената на норманското нахлуване, нали ме разбирате. Старецът май беше последният от норманите. Предполагам, че за него това е било трагедия.

— А самият вие не споделяте ли неговата гледа точка?

Хюго сви рамене.

— Как да ви кажа, всички тези неща ми се виждат съвсем старомодни.

— А какво ще стане с имението?

— Нямам представа. Може да го получа аз. Може и да го е завещал на Рут. Сигурно се е погрижил Ванда да може да го обитава до смъртта си.

— Значи, вашият вуйчо не е дал ясно да се разбере какви са точните му намерения?

— А, имаше си мнение по въпроса.

— И какво бе то?

— Искаше да се ожена за Рут.

— Безспорно би било удачно решение.

— Прекалено удачно. Работата е там, че Рут има собствени планове за живота си. Знае много добре, че е изключително привлекателна млада жена. Никак не бърза да се омъжва и да се задомява.

Поаро се наведе към него.

— Самият вие обаче не бихте възразил на такова решение, нали, мистър Трент?

— Че защо пък би трябвало да възразявам? — отвърна му отегчено Хюго. — Сякаш има голямо значение за кого се жениш в наше време. Разводите станаха толкова лесни. Ако излезе, че не си си улучил партньора, късаш, и започваш отначало.

Вратата се отвори и влезе Форбс в компанията на висок напет мъж.

Новодошлият кимна на Трент.

— Здравей, Хюго. Моите съболезнования. Загубата е тежка за всички ви.

Еркюл Поаро направи крачка напред.

— Как сте, майор Ридъл? Помните ли ме?

— Разбира се, че си спомням — началникът на полицията се ръкува с Поаро. — Значи, и вие сте тук?

В гласа му имаше известна изненада. Погледна с любопитство Еркюл Поаро.

ГЛАВА ЧЕТВЪРТА

— Е? — попита майор Ридъл.

Това стана двадесет минути след неговото пристигане. Въпросът му бе адресиран до полицейския лекар, слаб възрастен човек с посребряла коса.

Лекарят сви рамене.

— Мъртъв е от около половин час, но не повече от час. Ще ви спестя техническите подробности. Бил е застрелян през главата, като пистолетът е бил на няколко инча от дясното слепоочие. Куршумът е преминал през мозъка и е излязъл.

— Възможно ли е да е било самоубийство?

— Напълно. Тялото се е свлякло в креслото, а пистолетът се е изплъзнал от ръката му.

— Намерихте ли куршума?

— Да — докторът му го показва.

— Добре — каза майор Ридъл. — Ще трябва да го запазим, за да се потвърди дали е от същия пистолет. Радвам се, че случаят е ясен и няма нищо загадъчно.

— А вие, докторе, смятате ли, че няма нищо загадъчно? — попита Поаро.

— Как да ви кажа, има все пак една дреболия, която ми се вижда малко странна — каза докторът. — Когато се е застрелял, навярно се е наклонил леко надясно. В противен случай куршумът щеше да се забие в стената под огледалото, а не в средата му.

— Твърде неудобна поза за самоубийство — отбеляза Поаро.

Докторът сви рамене.

— Дали пък му е до удобства на човек, когато е решил да сложи край на... — докторът не довърши мисълта си.

— Можем ли да изнесем тялото? — попита майор Ридъл.

— О, да. Приберете го за аутопсията.

— А вие, инспекторе, приключихте ли? — обърна се Ридъл към един висок цивилен полицаи с безстрастно лице.

— Да, сър. Открихме всичко, което ни трябваше. Върху пистолета има отпечатъци на пръстите единствено на покойника.

— В такъв случай, можете да го отнесете.

Тленните останки на Джървейз Шевенис-Гор бяха изнесени. Началникът на полицията и Поаро останаха насаме.

— Е — каза Ридъл, — всичко изглежда съвсем ясно. Вратата е била заключена, прозорецът, също, а пък ключа на вратата бе открит в джоба на покойника. Всичко е така, както го описа Кокър. Има обаче едно смущаващо обстоятелство.

— И кое е то, драги приятелю? — полюбопитства Поаро.

— Вие! — каза му съвсем прямо Ридъл. — Вие защо сте тук?

Вместо отговор Поаро му подаде посланието, което бе получил преди седмица, и последвалата го телеграма.

— Странна работа — каза началникът на полицията. — Любопитна работа. Ще трябва да я разнищим. Бих казал, че има пряка връзка с неговото самоубийство.

— Съгласен съм с вас.

— Ще трябва първо да си изясним кои са хората, намиращи се в този дом.

— Мога да ви съобщя имената им. Преди малко разпитвах за тях мистър Трент.

Изреди имената, както ги бе чул.

— Може би вие, майор Ридъл, знаете нещо повече за тези хора?

— А, знам нещичко, разбира се. Лейди Шевенис-Гор посвоему е не по-малко смахната от стария сър Джървейз. И двамата бяха много привързани един към друг, и двамата, еднакво смахнати. По-завеяно създание от нея не съм виждал, макар и понякога да проявява изключителна хитрина, която няма как да не те изненада. Хората ѝ се присмиват. Тя знае, но никак не се вълнува. Няма абсолютно никакво чувство за хумор.

— Доколкото разбрах, мис Шевенис-Гор е осиновено дете. Така ли е?

— Да.

— Много красива млада дама.

— Страхотно привлекателно момиче е. Завъртя главата на всички младежи от околността. Уж им дава аванси, а сетне ги изоставя и им се присмива. Добра ездачка и въобще спортистка е.

— Точно това в момента не би следвало да ни интересува.

— Ами... може би не... Сега, за другите. Познавам стария Бъри, разбира се. Той непрестанно кисне тук. Нещо като домашен котарак. Държи се като адютант на лейди Шевенис-Гор. Много стари приятели са. Мисля, че заедно със сър Джървейз проявяваха еднакъв интерес към една компания, на която Бъри бе директор.

— Какво можете да ми кажете за Осуалд Форбс?

— Струва ми се, че съм го срещал само веднъж.

— А за мис Лингърд?

— Въобще не съм чувал за нея.

— За мис Сюзън Кардуъл?

— Нали за хубавкото червенокосо момиче ви е думата? През последните няколко дни съм я виждал тук в компанията на Рут Шевенис-Гор.

— За мистър Бъроуз?

— Да, познавам го. Секретаря на Шевенис-Гор. Между нас казано, не ми е много симпатичен. Хубавец е и се държи като такъв. Не бих казал, че е особено изискан.

— Откога е започнал да работи при сър Джървейз?

— От преди около две години, ако не се лъжа.

— А няма ли...

Поаро не довърши мисълта си.

В стаята бе нахълтал висок светлокос мъж във вечерен костюм. Бе задъхан и смутен.

— Добър вечер, майор Ридъл. Чух някакъв слух, че сър Джървейз се бил застрелял и побързах да дойда. Снел ми каза, че било вярно. Невероятно! Просто не мога да го повярвам!

— За съжаление е вярно, Лейк. Позволете ми да ви представя. Капитан Лейк, управител на имението на сър Джървейз. Мистър Еркюл Поаро, за когото навярно сте чували.

На лицето на Лейк се изписа смесица от почуда и удоволствие.

— Мистър Еркюл Поаро? Страшно ми е приятно да се запозная с вас, сър. Поне... — не довърши мисълта си и усмивката му изведнъж бе изместена от изражение на смут и тревога. — Да не би, сър, да има нещо съмнително в това самоубийство? — попита.

— Защо би трябвало според вас да има нещо „съмнително“, както благоволихте да се изразите? — попита сонното началникът на

полицията.

— Имах предвид, че мосю Поаро е тук. Пък и цялата история изглежда съвсем невероятна.

— Не, не — побърза да поясни Поаро. — Не съм тук във връзка със смъртта на сър Джървейз. Пристигнах в дома в качеството на гостенин.

— Разбирам. Странно защо не ми каза нищо за вашето идване. Днес следобед разглеждахме някои счетоводни сметки с него.

— Капитан Лейк, вече използвахте два пъти думата „невероятно“ — каза спокойно Поаро. — Означава ли това, че сте изненадан от вестта за самоубийството на сър Джървейз?

— Да. Разбира се, той беше напълно откачен. Всички го знаят. Все пак просто не мога да си представя той да си помисли, че светът би могъл да се оправи без него.

— Да — рече Поаро, — наистина е сериозен довод. — Сетне погледна с уважение искреното и умно лице на младия човек.

Майор Ридъл се изкашля.

— След като сте вече тук, капитан Лейк, може би ще имате добрината да отговорите на няколко въпроса.

— С удоволствие, сър.

Лейк седна срещу двамата мъже.

— Кога видяхте сър Джървейз за последен път?

— Днес следобед, точно преди три часа. Трябваше да проверим някои сметки и да обсъдим даването на една от фермите на един нов арендатор.

— Колко време бяхте заедно?

— Може би около половин час.

— А сега си помислете внимателно и ми кажете дали забелязахте нещо необичайно в поведението му.

Младият човек се замисли.

— Не, не бих казал. Беше може би малко възбуден, но това не е необичайно за него.

— Не пролича ли да е потиснат от нещо?

— О, не. Бе в много добро настроение. Доставяше му голямо удоволствие да пише историята на рода си.

— Откога започна да се занимава с нея?

— От около шест месеца.

— Тогава ли се появи тук мис Лингърд?

— Не. Тя започна да работи при него от около два месеца. От момента, когато той разбра, че няма да му е по силите да събере сам необходимите му материали.

— Значи смятате, че заниманието му е доставяло удоволствие?

— И то огромно. Той всъщност смяташе, че единственото важно нещо в света е неговият род.

Гласът на младия човек се бе изпълнил с горчивина.

— Значи, доколкото ви е известно, сър Джървейз не е имал неприятности от никакво естество?

Отговорът на капитан Лейк бе предшестван от съвсем кратка пауза.

— Нямаше.

Поаро внезапно вметна един въпрос.

— Не допускате ли сър Джървейз да е имал някакви тревоги във връзка с дъщеря си?

— С дъщеря си ли?

— Точно нея споменах.

— Доколкото ми е известно, не — отвърна сухо младият човек.

Поаро не каза нищо повече. Майор Ридъл продължи.

— Е, Лейк, благодаря ви. Бих ви помолил да не се отдалечавате много оттук, в случай, че ми се наложи да ви задам още въпроси.

— Разбира се, сър — Лейк се изправи. — Мога ли да ви помогна с нещо?

— Да. Бихте могли да предадете на иконома да дойде тук. А също и да ми съобщите как се чувства лейди Шевенис-Гор. Бих желал да поговоря с нея, ако не е все още твърде разстроена.

Младият човек кимна с разбиране и излезе от стаята с бърза и решителна стъпка.

— Симпатичен човек — отбеляза Еркюл Поаро.

— А, да. Приятен младеж е и разбира от работата си. Всички го харесват.

ГЛАВА ПЕТА

— Седнете, Снел — покани го приветливо майор Ридъл. — Имам много въпроси да ви задам. Предполагам, че сте шокиран от случилото се?

— О, да, сър. Благодаря ви, сър — Снел седна с толкова незабележимо движение, та едва се почувства, че е сменил позата си.

— Вие работите тук доста отдавна, нали?

— От шестнадесет години, сър. От деня, когато сър Джървейз реши да води заседнал живот.

— А, да. Вашият господар в младините си е бил много известен пътешественик.

— Да, сър. Участвал е в експедиция до полюса и до много други интересни места.

— А сега, Снел, кажете ми кога видяхте днес господаря си за последен път.

— Бях в столовата, сър, за да проверя дали приборите са правилно подредени. Вратата към хола бе отворена, така че можах да видя как сър Джървейз слиза по стълбището, прекосява хола и се отправя към кабинета си.

— Кога точно стана това?

Непосредствено преди осем часът, сър. Да е било най-много осем без пет.

— Значи, тогава го видяхте за последен път?

— Да, сър.

— Чухте ли изстрел?

— Да, сър. Обаче тогава не си дадох сметка, че е изстрел. Откъде можех да зная?

— А какво решихте, че сте чул?

— Помислих си, че е някакъв автомобил, сър. Нали шосето е съвсем близо до оградата на парка. Допуснах, че може и да е изстрел на някакъв браконьер в гората. Въобще не ми дойде на ум, че...

Майор Ридъл го прекъсна.

— В колко часа?

— Беше осем часът и осем минути, сър.

— Как съумявате да определите времето с такава точност? — попита строго началникът на полицията.

— Много е лесно, сър. Току-що бях ударил първия гонг.

— Първия гонг?

— Да, сър. По нареждане на сър Джървейз трябваше да се удрия гонг точно седем минути преди да започне вечерята. Много държеше, сър, всички да са се събрали в гостната, когато дойде времето да ударя втория гонг. Веднага след като ударих втория гонг, отидох в гостната, обявих, че вечерята е поднесена и всички тръгнаха.

— Сега започвам да разбирам защо изглеждахте така смутен, когато обявихте, че вечерята е сервирана — каза Еркюл Поаро. — Беше ли обичайно за сър Джървейз също да се намира в гостната в този час?

— Не си спомням да е имало случай, когато е отсъствал, сър. Затова и бях малко изненадан. Помислих си...

Майор Ридъл отново го прекъсна.

— А останалите също ли спазваха това правило?

Снел се изкашля.

— Ако някой закъснееше за вечеря, сър, никога не го канеха повече в този дом.

— Доста драстично е действал сър Джървейз.

— Главният готвач на сър Джървейз по-рано е работил при императора на Моравия. Господарят ми обичаше да казва, сър, че вечерята е не по-малко важна от религиозен ритуал.

— А семейството съобразяваше ли се с изискванията му?

— Лейди Шевенис-Гор винаги внимаваше много да не го разтревожи, сър. Даже и мис Рут не си позволяваше да закъснява за вечеря.

— Любопитно — промърмори Еркюл Поаро.

— Разбирам — каза Ридъл. — Значи, след като вечерята е трябвало да започне в осем и петнадесет, вие сте ударил първия гонг в осем часа и осем минути както обикновено?

— Да, сър, но това бе по изключение. Вечерята по начало се поднася в осем. Сър Джървейз нареди тази вечер вечерята да се

поднесе с четвърт час по-късно, тъй като очакваше един джентълмен да пристигне с късния влак.

Снел леко се поклони към Поаро при изричането на последните думи.

— Когато господарят ви се отправи към кабинета си, изглеждаше ли разтревожен или угрижен?

— Не бих могъл да зная, сър. Бе твърде далеч от мен, за да мога да видя изражението му. Просто го забелязах и толкоз.

— Той сам ли беше, когато отиде в кабинета си?

— Да, сър.

— Някой отправи ли се към кабинета след това?

— Съвсем не знам, сър. После отидох в стаята си и останах там до момента, когато ударих първия гонг в осем часа и осем минути.

— И именно тогава чухте изстрела?

— Да, сър.

— Ако не се лъжа, и други хора са чули изстрела? — вметна въпрос Поаро.

— Да, сър. Мистър Хюго и мис Кардуъл. И мис Лингърд.

— Те във вестибюла ли бяха?

— Мис Лингърд излезе от гостната, а мис Кардуъл и мистър Хюго тъкмо слизаха по стълбището.

— Имаше ли някакви коментари?

— Как да ви кажа, сър, мистър Хюго попита дали ще има шампанско за вечеря. Отговорих, че ще бъде поднесено шери, бяло и бургундско вино.

— Сиреч, той си е помислил, че е била отворена бутилка шампанско?

— Да, сър.

— Обаче навярно никой не е приел думите му сериозно?

— Така е, сър. Всички се запътиха към гостната. Разговаряха и се смееха.

— А прислугата къде беше?

— Съвсем не знам, сър.

— Можете ли да ни кажете нещо за този пистолет? — попита майор Ридъл. Показа го на иконома.

— О, да, сър. Принадлежеше на сър Джървейз. Държеше го винаги в чекмеджето на това писалище.

— Зареден ли го държеше?

— Съвсем не знам, сър.

Майор Ридъл остави пистолета и се изкашля.

— А сега, Снел, ще ви задам един много важен въпрос. Надявам се, че ще ми отговорите на него, колкото може по-точно. *Известна ли ви е някаква причина, която би могла да подтикне господаря ви към самоубийство?*

— Не, сър. Нищо такова не ми е известно.

— Сър Джървейз да е проявявал някакви странности в последно време? Да сте забелязвал, че е потиснат или разтревожен?

Снел неловко се изкашля.

— Моля да ме извините, сър, но хората винаги намираха някакви странности в поведението на сър Джървейз. Той бе, ако мога да се изразя така, много оригинален господин, сър.

— Да, да. Известно ми е.

— Другите хора, сър, невинаги разбираха господаря ми.

Снел произнесе думата „разбираха“ с по-особена интонация.

— Знам, знам. И все пак, нямаше ли нещо, което лично на вас да ви се е сторило необичайно?

Икономът сякаш се поколеба.

— Струва ми се, сър, че сър Джървейз бе разтревожен от нещо — каза той най-сетне.

— Разтревожен и потиснат, така ли?

— Не бих казал, че е бил потиснат, сър. Само разтревожен.

— Имате ли някакви предположения за причините?

— Не, сър.

— Допускате ли тревогата му да е била свързана с някого конкретно?

— Съвсем не знам, сър. Така или иначе, това е просто мое впечатление.

— Бяхте ли изненадан от самоубийството му? — обади се отново Поаро.

— Много изненадан, сър. Ужасно ме смути, сър. Никога не бих допуснал подобно нещо.

Поаро кимна замислено.

Ридъл погледна иконома.

— Добре, Снел, струва ми се, че нямаме други въпроси към вас. Все пак напълно ли сте уверени, че няма какво друго да ни кажете, че не сте забелязал например да се е случило нещо необичайно в последните дни?

Икономът се изправи и поклати глава.

— Не, сър, нямаше абсолютно нищо, сър.

— В такъв случай сте свободен.

— Благодаря ви, сър.

Снел се отправи към вратата, но внезапно се спря и се отдръпна встрани. В стаята влезе лейди Шевенис-Гор.

Бе облечена в роба с ориенталска кройка от пурпурна и оранжева коприна, обвита плътно около тялото ѝ. На лицето ѝ бе изписано спокойствие, а държанието ѝ издаваше самообладание.

— Лейди Шевенис-Гор! — възкликна майор Ридъл и чевръсто се изправи.

— Казаха ми, че сте пожелал да разговаряме, и затова съм тук — обясни домакинята.

— Ако желаете, можем да отидем в друга стая. За вас навярно ще е болезнено да разговаряме тук.

Лейди Шевенис-Гор поклати глава и седна на един от столовете в стил Чипъндейл.

— Има ли значение? — рече тя тихо.

— Възхищавам се от вашето умение да контролирате чувствата си, лейди Шевенис-Гор. Мога да си представя какъв страшен шок сте...

Тя го прекъсна.

— Шок изпитах само в началото — призна тя със съвсем делничен тон. — Знам обаче, че такова нещо като Смъртта действително не съществува. Вярвам, че ме разбирате. Съществува единствено Промяна. Ако искате да знаете — добави тя, — Джървейз сега е застанал тъкмо зад лявото ви рамо. Съвсем ясно го виждам.

Лявото рамо на майор Ридъл леко трепна. Погледът, който отправи към лейди Шевенис-Гор, не бе лишен от известна недоверчивост.

Тя му отвърна с едва доловима, но щастлива усмивка.

— Не ми вярвате, разбира се. Много малко хора биха ми повярвали. За мен светът на духовете е не по-малко реален от нашия.

Моля ви, задавайте каквито въпроси искате, без да се боите, че можете да ме разтревожите. Всичко е съдба. Човек не може да избяга от своята Карма. Всичко заема своето място в хармонията, и огледалото в това число.

— Каква връзка има това с огледалото, *madame*? — попита Поаро.

Тя кимна едва доловимо в посока към счупеното огледало.

— Разбито е. Нали виждате? Това е прокоба. Нали сте чел поемата на Тенисън? Самата аз често я четях в младостта си. Разбира се, тогава не ми бе по силите да схвана езотерическото начало в нея. „*Върху гладката повърхност тънка паяжина плъзна, огледалото на късчета разби се. — Проклятието ме настигна! — изплака Дамата от Шалот.*“ Точно това се случи на Джървейз. Проклятието го настигна съвсем неочаквано. Не може да не знаете, че старите родове са прокълнати. Огледалото наистина се разби. Той знаеше, че е обречен! *Проклятието наистина го настигна!*

— *Madame*, огледалото не е било разбито от проклятие! Било е разбито от куршум!

— Все едно... Има ли въобще някакво значение? Това бе съдбата... — отвърна лейди Шевенис-Гор със същия спокоен тон.

— Вашият съпруг обаче се е застрелял.

Лейди Шевенис-Гор се усмихна снизходително.

— Не биваше да го прави, разбира се. Джървейз обаче винаги проявяваше нетърпение. Никак не обичаше да чака. Неговият час бе настъпил и той не пожела да се бави. Всичко наистина е толкова просто.

— Какво излиза? — попита отчаяно майор Ридъл, след като се изкашля. — Излиза, че не сте изненадана от това, че вашият съпруг е посегнал на живота си? Че сте очаквала такова нещо да се случи, така ли?

— О, не! — разтвори широко очи тя. — Човек невинаги може да предскаже бъдещето. Джървейз, не ще и дума, бе много странен човек, много необикновен човек. Не приличаше на никого. Бе един от Великите преродили се. От доста време го знаех. Мисля, че и самият той го знаеше. Бе му много трудно да се нагажда към дребните малки условности на делника. Сега се усмихва — добави лейди Ванда, — надничайки над рамото на майор Ридъл. Удивлява се на нашата

глупост. А и ние наистина сме глупави, също като деца. Даваме си вид, че приемаме живота като нещо реално и важно... Животът всъщност е само една от Великите илюзии.

Майор Ридъл вече усещаше, че е обречен на поражение.

— Нима все пак не можете да ни помогнете да разберем защо вашият съпруг посегна върху живота си? — попита той отчаяно.

Домакинята сви слабите си рамене.

— Движат ни сили... Ние им се подчиняваме... Вие просто не сте в състояние да ме разберете. Мислите ви се движат само в материалното измерение.

Поаро се изкашля.

— Като стана дума за материално измерение, *madame*, имате ли представа как вашият съпруг се е разпоредил с парите си?

— Пари ли? — тя го погледна втренчено. — Парите никога не са заемали място в мислите ми.

В гласа ѝ се бе прокраднала презрителност. Поаро смени темата.

— Снощи в колко часа слязохте долу за вечеря?

— Час? Време? Какво друго е времето, освен безкрайност? То наистина е безпределно.

— Вашият съпруг, *madame*, много е държал на времето. Особено на това вечерята да започва в точно определен час, доколкото успях да науча.

— Клетият Джървейз — усмихна се лейди Шевенис-Гор снизходително, — наистина показваше голяма дребнавост по този въпрос. Така или иначе, точността в това отношение го радваше. Ето защо ние никога не закъснявахме за вечеря.

— Бяхте ли в дневната, *madame*, когато прозвуча първият гонг?

— Не. Тогава бях в стаята си.

— Дали си спомняте кой беше в дневната, когато отидохте там?

— Почти всички, ако не се лъжа — отвърна разсеяно лейди Шевенис-Гор. — Нима това има някакво значение?

— По всяка вероятност не — съгласи се Поаро. — Има обаче нещо друго. Съпругът ви споделял ли е някога с вас съмнения, че го крадат?

Лейди Шевенис-Гор не показа външно дали въпросът е изненадващ за нея.

— Да го крадат ли? Не, струва ми се.

— Да е бил жертва на кражба, на измама? Въобще, да е бил потърпевш?

— Не, не. Не, струва ми се. Джървейз много би се ядосал, ако някой си позволише подобно нещо.

— Така или иначе, не е споделял нищо такова с вас?

— Не — лейди Шевенис-Гор поклати глава. Не пролича интересът ѝ към темата да е нараснал. — Ако имаше такова нещо, щях да си спомня.

— Кога видяхте съпруга си жив за последен път?

— Той се отби при мен, както обикновено, преди да слезе за вечеря. И камериерката ми присъстваше. Той ми каза просто, че слиза долу.

— Коя беше любимата му тема за разговор през последните няколко седмици?

— Историята на рода. Много се бе въодушевил на тази тема. Бе решил, че онова забавно старо същество, мис Лингърд, е същинска скъпоценност. Ходеше да издирва разни неща за него в Британския музей. Преди това помогнала и на лорд Мълкастър да напише книгата си. Беше много тактична. Никога не издирваше нещата, които не са за пред хора. В края на краищата всички имаме някакви прадеди, които не бихме искали да излагаме на показ. Тя и на мен помогна. Намери ми много информация за царица Хатшепсут^[1]. Знаете ли, аз съм нейно превъплъщение. — Лейди Шевенис-Гор съобщи тази вест на двамата си събеседници със съвсем спокоен глас и продължи: — А преди това бях жрица в Атлантида.

Майор Ридъл се размърда в креслото си.

— Да, да, много интересно — каза той. — Ами... струва ми се, че това е всичко, лейди Шевенис-Гор. Благодаря ви за любезността.

Лейди Шевенис-Гор се изправи и източната ѝ роба се развя.

— Лека нощ — пожела тя, след което впери поглед в някаква точка зад майор Ридъл. — Лека нощ, Джървейз. Лека нощ, мили. Щеше ми се да дойдеш с мен, но знам, че трябва да останеш тук. Знам, че трябва да останеш на мястото, на което душата ти се е отделила поне двадесет и четири часа. Едва след това ще можеш да се движиш свободно и да общуваш с нас.

Сетне излезе с изящна стъпка от стаята.

Майор Ридъл разтърка челото си с ръка.

— Ужас! — промърмори той. — Тя е много по-смахната, отколкото предполагам. Дали наистина вярва във всички тези глупости?

Поаро поклати глава замислено.

— Възможно е това да ѝ помага. В момента ѝ е необходимо да си създаде един собствен илюзорен свят, в който да се скрие от действителния. От този, в който съпругът ѝ е мъртъв.

— На мен ми се стори готова за жълта книжка — каза майор Ридъл. — Не успях да видя и капчица здрав разум в идиотската ѝ тирада.

— Не съм съгласен, драги ми приятелю. Любопитното е, както ми загатна мистър Хюго Трент, че сред всичките ѝ безсмислици има проблясъци на здрав разум. Тя го и показа, имам предвид забележката ѝ, че мис Лингърд е достатъчно съобразителна, за да не се занимава с нежеланите прадеди. Повярвайте ми, лейди Шевенис-Гор в никакъв случай не е глупачка — стана и започна да се разхожда из стаята. — В тази история има неща, които не ми харесват. Уверявам ви определено не ми харесват.

Ридъл го изглежда с любопитство.

— Мотивите за самоубийството ли имате предвид?

— Самоубийство, та самоубийство! Няма такова нещо, от мен да знаете. Подобна хипотеза е просто нелепа от психологична гледна точка. Как е възприемал себе си Шевенис-Гор? Като великан, като изключително ценен човек, като център на мирозданието. Такъв човек би ли се самоубил? Не вярвам. По-скоро би премахнал някой друг, някое жалко човекообразно насекомо, осмелило се да му досади. Такова действие би могъл да сметне за необходимо, дори и за благородно. Да унищожи обаче самия себе си? Да премахне собствената си велика личност? Не ми се вярва.

— Думите ви звучат убедително, Поаро, но доказателствата са още по-убедителни. Вратата е заключена и ключът е в джоба му. Прозорецът е затворен и залостен. Знам, че в книгите се описват какви ли не работи, но в живота си никога не съм се сблъсквал с тях. Има ли какво да добавим?

— Да, има — Поаро седна в креслото. — Ето ме тук. Представете си, че аз съм Шевенис-Гор. Седнал съм на писалището си. Решил съм да се самоубия, защото, нека предположим, съм разкрил

някаква ужасна тайна, позоряща доброто име на рода ми. И на мен това не ми звучи убедително, но нека го приемем за работна хипотеза. *Eh bien*, какво ми остава да сторя. Написвам върху къс хартия думите „ПРОСТЕТЕ МИ“. Защо пък не, това е съвсем възможно. Сетне отварям едно от чекмеджетата на писалището, изваждам оттам пистолета, който винаги държа там, зареждам го, в случай, че не е зареден, и какво правя после? Застрелвам ли се? Не, първо си извъртам ей така креслото, сетне си накланям главата надясно, и чак след това опирам пистолета до слепоочието си и стрелям! — Поаро скочи от креслото и се извъртя към Ридъл. — Та, питам ви? Има ли някаква логика в това? Защо му е трябвало да премества креслото? Ако на това място на стената имаше някаква картина, можех да приема обяснението за задоволително. Можеше да се допусне, че обреченият човек е искал тя да е последното нещо, което ще видят очите му. Там обаче има завеса. Не, не. Изглежда ми съвсем нелогично.

— Може би е искал да надникне през прозореца. Да хвърли последен поглед върху родовото си имение.

— Драги ми приятелю, сам не си вярвате. Знаете, че е невъзможно. В осем часа и осем минути това е невъзможно, а и отгоре на всичко завесите са спуснати. Не, обяснението е някъде другаде...

— По моему обяснението е само едно. Джървейз Шевенис-Гор е бил луд.

Поаро с жест даде да се разбере, че не го приема.

Майор Ридъл стана.

— Да вървим! — рече той. — Да поразпитаме и останалата част от компанията. Току-виж открием нещо.

[1] Древноегипетска царица — Бел.прев. ↑

ГЛАВА ШЕСТА

След трудния си опит да чуе нещо смислено от лейди Шевенис-Гор майор Ридъл почувства облекчение от общуването си с един хитър адвокат като Форбс.

Мистър Форбс бе крайно сдържан и предпазлив в думите си, но всичките му отговори бяха по същество.

Призна, че самоубийството на сър Джървейз го бе шокирало извънредно много. Че никога не е допускал човек като сър Джървейз да посегне на собствения си живот. Че няма никаква представа каква би могла да бъде причината за такова действие.

— Сър Джървейз бе не само мой клиент, но и мой отдавнашен приятел. Познавахме се от деца. Бих казал, че винаги се е радвал на живота.

— При тези обстоятелства, мистър Форбс, бих ви помолил да разговаряте с мен напълно откровено. Известно ли ви е в живота на сър Джървейз да е имало нещо, което да е било източник на страдания?

— Не. Той също си имаше дребни неприятности, както и всички други хора, но не бих окачествил нито една от тях като нещо сериозно.

— Да е страдал от някакво заболяване? Да е имал известни неприятности със съпругата си?

— Не. Сър Джървейз и лейди Шевенис-Гор бяха много привързани един към друг.

— Струва ми се, че лейди Шевенис-Гор има доста странни виждания по някои въпроси — каза предпазливо майор Ридъл.

Мистър Форбс реагира със снизходителна усмивка.

— Не трябва да корим дамите за техните прищевки — отвърна великодушно той.

— Вие ли водехте правните дела на сър Джървейз? — продължи полицаят.

— Да. Моята кантора, „Форбс, Оджилви и Спенс“, води делата на рода Шевенис-Гор повече от сто години.

— В семейство Шевенис-Гор имаше ли някакви скандали?
Мистър Форбс присви вежди.

— Боя се, че не мога да ви разбера.

— Мистър Поаро, бихте ли дал на мистър Форбс писмото, което ми показахте?

Поаро мълчаливо и с лек поклон подаде писмото на Форбс.

Адвокатът го прочете и веждите му се присвиха още повече.

— Много любопитно писмо — отбеляза адвокатът. — Сега наистина разбирам вашия въпрос. Не, доколкото ми е известно, нямаше нищо, което да обясни написването на подобно писмо.

— Сър Джървейз не е ли разговарял по този въпрос с вас?

— Никога. Длъжен съм да отбележа, че ми се вижда странно защо не го е сторил.

— Той доверяваше ли ви се?

— Бих казал, че той проявяваше уважение към моето мнение.

— И нямате никаква представа за какво става дума в писмото, така ли?

— Не бих искал да правя прибързани догадки.

Майор Ридъл успя да оцени изисканата неопределеност на този отговор.

— Добре, мистър Форбс. Бихте ли казали как се е разпоредил сър Джървейз със своята собственост?

— Разбира се. Не виждам причини да не го направя. На съпругата си сър Джървейз завеща шест хиляди лири годишна рента и по неин избор — резиденцията Доуър Хаус или къщата в Лондон на Лаундс Скуеър. Има, разбира се, и редица пояснителни клаузи, в които обаче няма нищо съществено. Цялата си останала собственост завеща на осиновената си дъщеря Рут, с условието, че ако се омъжи, съпругът ѝ ще приеме името Шевенис-Гор.

— А на племенника си мистър Хюго Трент нищо ли не оставя?

— Да, оставя. Пет хиляди лири.

— Сър Джървейз богат човек ли беше?

— Изключително богат. Освен имението притежаваше огромно лично състояние. Е, разбира се, рецесията се отрази и на неговите инвестиции. Освен това бе вложил много пари в една компания, „Парагон Синтетик Рабър Сабститют“, по съвет на полковник Бъри...

— Ако съм ви разбрал добре, съветът не е бил мъдър?

Мистър Форбс въздъхна.

— Как да ви кажа, според мен пенсионираните военни са възможно най-лошите съветници, когато става дума за финансови операции. Установих, че са много по-наивни дори и от вдовиците. Според мен, казах достатъчно.

— Тези неудачни инвестиции отразиха ли се сериозно върху размера на богатството на сър Джървейз?

— О, не. Не бих казал. Той си остана изключително богат човек.

— Кога е направил завещанието?

— Преди две години.

— В него не се ли е отнесъл малко несправедливо към племенника си, мистър Хюго Трент? — попита Поаро. — В края на краищата, той му е най-близкият кръвен родственик.

Мистър Форбс сви рамене.

— Такива действия трудно биха могли да се оценят без известно познаване на някои обстоятелства от историята на рода — отбеляза той.

— Като например?

Мистър Форбс обаче не изглеждаше склонен да поясни думите си.

— Моля ви да ме разберете правилно — каза майор Ридъл. — Не трябва да оставате с впечатлението, че ни интересуват някакви вътрешни семейни скандали или нещо от този род. Просто е необходимо да открием обяснение за писмото на сър Джървейз до мосю Поаро.

— В причините за отношението на сър Джървейз към племенника му няма нищо скандално — побърза да отговори мистър Форбс. — Сър Джървейз просто се отнасяше сериозно към задълженията си на глава на рода и ги взимаше присърце. Имаше по-малък брат и сестра. По-малкият брат, Антъни, бе убит по време на войната. Сестрата, Памела, сключи брак, който сър Джървейз не одобри. По-точно, той сметна, че не е редно сестра му да се омъжва, преди да е получила неговото одобрение и съгласие. Освен това намираше, че семейството на капитан Трент не е достойно за сродяване с Шевенис-Гор. Тези негови съображения се сториха на Памела просто забавни. Вследствие на което сър Джървейз изпитваше

известна антипатия към племенника си. Допускам, че именно тя може да го е подтикнала към осиновяването на дете.

— Беше ли изгубил всякаква надежда да има собствени деца?

— Да. Около година след брака му неговата съпруга роди мъртво дете. Сетне лекарите казаха, че лейди Шевенис-Гор няма да може да има повече деца. Две години по-късно той осинови Рут.

— А коя е *mademoiselle* Рут? Защо се спря именно на нея?

— Ако не се лъжа, била е дете на някакви далечни родственици.

— Така и предположих — рече Поаро и огледа стената, на която бяха закачени портрети на множество представители на рода. — Личи си, че имат обща кръв. Достатъчно е да видите само формата на носа и извивката на брадичката. Повтарят се безброй пъти на тези портрети.

— Наследила е и темперамента им — добави сухо мистър Форбс.

— Не се учудвам. Тя как се разбираше с баща си?

— Сам можете да се досетите. С тези характери, нерядко имаха ожесточени конфликти. Но така бе само на повърхността. Под нея цареше хармония.

— Предполагам, че независимо от това му е създавала доста неприятности.

— И то непрестанно. Не от такова естество обаче, че да се самоубие заради тях.

— Съгласен съм — отвърна Поаро. — Човек не си пръсва черепа само защото има опърничава дъщеря. Значи, *mademoiselle* остава единствена наследница. Сър Джървейз никога ли не е мислил да промени завещанието си?

— Как да ви кажа... — мистър Форбс леко се изкашля. — Всъщност, още когато пристигнах тук, сиреч преди два дни, сър Джървейз ми нареди да подготвя ново завещание.

— Така ли? — майор Ридъл придърпа креслото си до неговото. — А защо досега не споменахте?

— Вие просто ме попитахте какво е постановено в завещанието на сър Джървейз — отвърна бързо мистър Форбс — и аз ви отговорих точно. Колкото до новото завещание, то даже не беше и оформено, както трябва, да не говорим за подпис.

— Какво бе съдържанието му? Може би то би ни помогнало да разберем по-добре състоянието, в което се е намирал сър Джървейз.

— По същество се покриваше с първото завещание. С тази разлика, че се поставяше едно условие пред мис Шевенис-Гор. Можеше да стане наследница единствено при положение, че се омъжи за мистър Хюго Трент.

— Тази разлика е доста съществена — каза Поаро.

— Аз не одобрих включването на подобно условие — събщи мистър Форбс. — Сметнах за мой дълг да споделя, ме съществуват големи възможности то да бъде оспорено. Днес съдилищата не се отнасят благосклонно към подобни условия. Сър Джървейз обаче настоя на своето.

— А какво се предвиждаше да стане в случай, че някой от двамата откажеше да изпълни условието?

— В случай на отказ на мистър Трент да се ожени за мис Шевенис-Гор, всички пари щяха да останат за нея. Ако пък тя откажеше да се омъжи, парите щяха да останат за него.

— Много странна работа — каза майор Ридъл.

Поаро се приведе напред и потупа адвоката по коляното.

— Какво се крие зад това? Какво според вас е имал предвид сър Джървейз, когато е решил да включи подобно условие? Според мен тук се крие нещо съвсем конкретно. Долавям присъствието на някакъв друг мъж. На човек, когото той не е одобрявал. Мистър Форбс, дали пък вие именно не знаете кой е този мъж?

— Нямам никаква представа, мосю Поаро, уверявам ви.

— Бихте могъл да изкажете някакво предположение.

— Никога не правя предположения на глас — отвърна мистър Форбс възмутено. Свали цененето си и го избърса с копринена носна кърпичка.

— Имате ли други въпроси към мен? — попита адвокатът.

— В момента, не — отвърна Поаро. — Поне що се отнася до мен.

Мистър Форбс отправи поглед към началника на полицията.

— Благодаря ви, мистър Форбс. И аз нямам други въпроси. Ако не възразявате, бих желал да поговоря с мис Шевенис-Гор.

— Ще ѝ предам. Ако не се лъжа тя сега е горе, при лейди Шевенис-Гор.

— Може би в такъв случай ще е по-добре да поговоря първо с оня господин, как му беше името? Бъроуз? Също и с историчката.

— И двамата са в библиотеката. Сега ще им предам.

ГЛАВА СЕДМА

— Никак не е лесно да измъкнеш нещо от тези стари буквояди — каза майор Ридъл, след като изчака адвокатът да излезе от стаята. — Май най-голяма полза ще има от разговора с момичето.

— Съгласен съм с вас.

— А, ето го и Бъроуз.

Целият вид на Годфри Бъроуз издаваше желанието му да бъде полезен. Усмивката му, в която беше примесено съответното количество скръб, изглеждаше повече отработена, отколкото естествена.

— Мистър Бъроуз, бихме желали да ви зададем няколко въпроса.

— Разбира се, майор Ридъл. Питайте каквото искате.

— Нека го кажа съвсем простишко: имате ли някаква представа защо се самоуби сър Джървейз?

— Ни най-малка. За мен бе голяма изненада.

— Чухте ли изстрела?

— Не. Предполагам, че по това време съм бил в библиотеката. Слязох доста рано и отидох първо там, за да направя една справка. Библиотеката се намира точно на срещуположната страна спрямо кабинета, така че не бих могъл да чуя нищо.

— Имаше ли още някой, освен вас в библиотеката? — попита Поаро.

— Не, никой.

— Имате ли представа къде са могли да бъдат по това време останалите членове на семейството и гостите?

— Навярно са били на горния етаж и са се обличали за вечеря.

— Кога отидохте в гостната?

— Непосредствено преди пристигането на мосю Поаро. Тогава всички останали вече бяха там. С изключение на сър Джървейз, разбира се.

— Не ви ли направи впечатление, че него го няма?

— Да, направи ми впечатление. За него бе желязно правило да бъде в гостната, преди да прозвучи първият гонг.

— Да сте забелязали напоследък някаква разлика в поведението на сър Джървейз? Да ви се е сторил разтревожен? Смутен? Потиснат?

Годфрей Бъроуз не отговори веднага.

— Не, не бих казал. Все пак може би леко угрижен.

— Останахте ли с впечатлението да е бил разтревожен поради някаква съвсем конкретна причина?

— О, не.

— Да е имал някакви неприятности от финансово естество?

— Всъщност, смущаваше го как вървят нещата в една фирма. В „Парагон Синтетик Рабър“, ако трябва да бъда по-точен.

— И какво точно каза за нея?

Усмивката отново проблесна на лицето на Годфри Бъроуз и пак пролича, че не е естествена.

— Ами, каза следното: „Старият Бъри е или глупак, или негодяй. По-скоро е първото, предполагам. Няма обаче да го наругая, за да не разсърдя Ванда.“

— Какво означават тези думи „да не разсърдя Ванда“? — полюбопитства Поаро.

— Ами, вижте, лейди Шевенис-Гор е много привързана към полковник Бъри, а пък той я боготвори. Върви подире ѝ като кученце.

— Сър Джървейз не ревнуваше ли?

— Той да ревнува? — Бъроуз се ококори и сетне се засмя. — Сър Джървейз да ревнува? Та той въобще не познава такова чувство. Никога не би му дошло на ум, че някой друг мъж би могъл да бъде предпочетен пред него. Подобно нещо беше невъзможно за него, разберете.

— Струва ми се, че май не сте обичал много сър Джървейз Шевенис-Гор — каза любезно Поаро. — Греша ли?

Бъроуз поруменя.

— Беше ми симпатичен всъщност. Обаче всички тези неща днес наистина ми изглеждат по-скоро смехотворни.

— За кои неща точно ви е думата? — попита Поаро.

— Обноските на феодал, ако щете. Култът към прадедите и арогантността. Сър Джървейз бе много способен човек в редица отношения и бе водил много интересен живот. Щеше обаче да бъде

много по-забележителна личност, ако не бе попаднал в плен на своята себичност.

— Дъщеря му споделяше ли тази ваша оценка?

Бъроуз отново поруменя. По-точно, направо почервения.

— Предполагам, че мис Шевенис-Гор е момиче със съвременни възгледи — каза той. — Естествено, не би ми и дошло на ум да обсъждам поведението на баща ѝ с нея.

— Та днес модерната младеж обсъжда поведението на бащите си, и то как! — каза Поаро. — Днес за най-модерно се смята да критикуваш родителите си!

Бъроуз сви рамене.

— Имало ли е някакъв финансов проблем, който да е тревожил сър Джървейз? — попита майор Ридъл. — Казвал ли е някога, че са го измамили?

— Да са го измамили? Него? — в гласа на Бъроуз прозвуча силна изненада. — О, не.

— Личните ви отношения с него добри ли бяха?

— Добри, разбира се. Защо пък да не са били добри?

— Аз задавам въпросите, мистър Бъроуз.

Младият човек се намръщи.

— Имахме най-добри отношения.

— Вие знаехте ли, че сър Джървейз е написал до мосю Поаро писмо, с което го поканил да дойде тук?

— Не.

— Сър Джървейз обикновено сам ли пишеше писмата си?

— Не. Почти винаги ми ги диктуваше.

— Излиза, че в този случай не го е направил. Така ли е?

— Да.

— Според вас, защо?

— Нямам представа.

— Имате ли някакви предположения относно причините, накарали го да напише лично това писмо?

— Не, нямам.

— Доста любопитно — каза майор Ридъл. — Кога видяхте сър Джървейз за последен път?

— Непосредствено преди да отида да се облека за вечеря. Трябваше да му занеса няколко писма за подпис.

— В какво настроение беше той тогава?

— В съвсем нормално. Дори останах с чувството, че му се беше случило нещо приятно.

Поаро се размърда в креслото си.

— Останали сте с такова впечатление, така ли? Че му се е случило нещо приятно? Малко по-късно се застрелва. Странна работа наистина.

Годфри Бъроуз сви рамене.

— Казах ви единствено с какво усещане останах.

— Разбирам ви напълно. Наблюдението ви е много ценно. Най-сетне, вие вероятно сте един от последните хора, които са видели сър Джървейз жив.

— Последният, който го е видял, е Снел.

— Последният, който го е видял, наистина. Но не и последният, който е разговарял с него.

Бъроуз не отговори.

— В колко часа отидохте да се облечете за вечеря? — попита майор Ридъл.

— Около седем и пет.

— А сър Джървейз какво правеше тогава?

— Оставих го в кабинета.

— Обикновено колко време му трябваше, за да се преоблече?

— Обикновено отделяше от четиридесет и пет минути до час.

— В такъв случай, след като вечерята е трябвало да започне в осем и петнадесет, по всяка вероятност най-късно в седем и половина се е прибрал в стаята си. Нали така излиза?

— Възможно е.

— Самият вие обаче сте се преоблякъл доста рано.

— Да. Реших, че е най-добре първо да се преоблека, а после да сляза в библиотеката да търся справката, която ми трябваше.

Поаро кимна замислено.

— Е, засега това е всичко — каза майор Ридъл. — Бихте ли имал добрината да кажете на мис... — забравих й името — да дойде?

Дребничката мис Лингърд се яви почти моментално. Носеше няколко верижки, които издрънчаха леко, когато седна и отправи въпросителен поглед към двамата мъже.

— Считаю, че е много... много тъжно, мис Лингърд — започна майор Ридъл.

— Много тъжно, наистина — съгласи се благопристойно мис Лингърд.

— Кога започнахте работа в този дом?

— Преди около два месеца. Сър Джървейз бе поискал съдействие от един свой приятел в музея, полковник Фодърингей, и той ме препоръча. Отдавна се занимавам с исторически изследвания.

— Трудно ли ви бе да работите със сър Джървейз?

— Не бих казала. Е, човек трябваше да гледа малко да го котка, когато работи с него, но при мъжете винаги е така.

Преди мис Лингърд да продължи, майор Ридъл се замисли дали пък в момента тя не коткаше и него.

— Ако съм разбрал добре, задачата ви е била да помогнете на сър Джървейз да напише книгата си?

— Да.

— С какво по-точно се занимавахте?

Мис Лингърд за миг придоби съвсем естествен вид. Очите ѝ леко проблеснаха.

— Занимавах се, собствено казано, с писането на книгата. Издирвах информация и я конспектирах, а после сглобявах материала. После редактирах написаното от сър Джървейз.

— Навярно ви се е налагало да проявявате голям такт, *mademoiselle* — каза Поаро.

— Такт и твърдост. И двете са еднакво необходими — отвърна мис Лингърд.

— Сър Джървейз не се ли дразнеше от вашата твърдост?

— Ни най-малко. Разбира се, аз се постарях да го убедя, че не трябва да си пилее силите за дреболии.

— Разбирам.

— Работата е съвсем проста — каза мис Лингърд. — Сър Джървейз беше много разбран човек, стига да знаеш как да подходиш към него.

— Мис Лингърд, дали знаете нещо, което да може да хвърли светлина върху тази трагедия?

Мис Лингърд поклати глава.

— Боя се, че не. Сър Джървейз, естествено, не споделяше нищо с мен. Аз съм външен човек. Освен това останах с впечатлението, че е твърде горделив, за да говори, на когото и да е за семейните си неприятности.

— Сиреч смятате, че именно семейни неприятности са го накарали да посегне на живота си?

Мис Лингърд го погледна изненадано.

— Разбира се! Та каква друга причина би могло да има?

— Уверена ли сте, че той действително е бил потиснат от семейни неприятности?

— Знам, че нещо много го терзаше.

— Убедена ли сте?

— Разбира се.

— Кажете ми, *mademoiselle*, споменава ли ви е нещо определено по този въпрос?

— Определено — не.

— А какво ви каза?

— Нека си помисля. Всъщност, открих, че не слушаше онова, което му говоря...

— Момент. Пардон. Кога го забелязахте?

— Днес следобед. Обикновено работехме от три до пет.

— Продължете, ако обичате.

— Та, както ви казах, на сър Джървейз днес му бе трудно да се съсредоточи. Сам го призна и дори добави, че умът му е зает с няколко много сериозни въпроса. А после каза, чакайте да се сетя, не съм сигурна дали ще ви го предам съвсем дословно, нещо от този род: „Ужасно нещо е, мис Лингърд, когато върху едно семейство, което е било сред първите в страната, се стовари позорът“.

— А вие какво му отговорихте?

— О, казах нещо, което да му подейства успокояващо. Че във всяко поколение могат да се срещнат недостойни хора, които не правят чест на величието на рода, но че некрасивите им деяния рядко се помнят от следващите поколения.

— И какво, това наистина ли му подейства успокояващо?

— Донякъде. Сетне се върнахме към сър Роджър Шевенис-Гор. Току-що бях открила, че в един ръкопис се споменава за неговата личност. Сър Джървейз обаче отново се разсея. По едно време ми каза,

че днес повече няма да работи. Добави, че е имал някаква голяма неприятност.

— Така ли се изрази?

— Да. Не зададох никакви въпроси, разбира се. Просто му казах, че съжалявам. Тогава той ме помоли да съобщя на Снел, че мосю Поаро ще дойде на вечеря, да я отложи за осем и петнадесет и да изпрати колата да го вземе от гарата в седем и петдесет.

— Друг път искал ли е от вас подобни услуги?

— Не, всъщност, това си е задължение на мистър Бъроуз. Аз по начало се занимавам единствено със собствената си литературна работа. Не съм изпълнявала никакви секретарски функции.

— Смятате ли, че сър Джървейз е имал някаква конкретна причина да заръча именно на вас, а не на мистър Бъроуз, да свършите тази работа? — попита Поаро.

Мис Лингърд се замисли.

— Може и да е имал, знам ли... Тогава не се замислих. Всъщност почакайте, прав сте. Очевидно е имал причина, след като ме помоли да не казвам на никого за идването на мосю Поаро. Каза, че то трябвало да бъде изненада.

— Така ли се изрази! Много любопитно, много интересно. А вие съобщихте ли все пак на някого?

— Не, разбира се, мосю Поаро. Съобщих на Снел, че трябва да отложи вечерята и да изпрати шофьора да вземе от гарата един господин, който ще пристигне с влака в седем и петдесет.

— Сър Джървейз добави ли още нещо, което би могло да има отношение към случая?

— Не. Мисля, че не. Бе прекалено напрегнат. Спомням си, че тъкмо когато излизах от стаята, каза: „Не че ще има някаква полза от идването му сега. Вече е прекалено късно“.

— Тогава не се ли замислихте какво е могъл да има предвид?

— Н-не.

Колебанието ѝ в момента на произнасянето на този отговор бе съвсем мигновено, обаче Поаро го усети.

— „Прекалено късно“, така ли именно се изрази? „Прекалено късно“? — настоя той.

— Имате ли представа, мис Лингърд, от какво естество е могло да бъде обстоятелството, разтревожило така силно сър Джървейз? —

продължи майор Ридъл.

— Струва ми се, че беше нещо, което по един или друг начин бе свързано с мистър Хюго Трент — бавно отговори мис Лингърд.

— С Хюго Трент ли? Защо мислите така?

— Ами, нищо конкретно нямам предвид, но вчера следобед засегнахме темата за сър Хюго де Шевенис, който май не се е представил съвсем достойно във Войната на Розата. По този повод сър Джървейз каза: „Сестра ми, и тя намерила какво име да даде на сина си. Това име никога не е правило чест на нашия род. Нито един Хюго не е излязъл свестен човек“.

— Думите, които току-що казахте, навеждат на размисли — рече Поаро. — Да, дойде ми на ум една идея.

— Сър Джървейз не каза ли нещо по-определено? — попита майор Ридъл.

Мис Лингърд поклати глава.

— Не. Пък и естествено, щеше да е невъзпитано от моя страна да правя какъвто и да е коментар. Сър Джървейз всъщност в този момент не разговаряше с мен. Разговаряше със себе си.

— Разбирам.

— *Mademoiselle* — намеси се Поаро, — в този дом вие сте външен човек. Работите тук едва от два месеца. Струва ми се, че за нас ще бъде много ценно да разберем какви са вашите действителни впечатления от неговите обитатели.

Мис Лингърд свали пенснето си и замислено примига.

— Ще ви кажа съвсем искрено. В началото ми се стори, че съм попаднала в лудница. Лейди Шевенис-Гор постоянно виждаше неща, дето ги нямаше, а сър Джървейз се държеше като крал и се вживяваше в тази роля. Тогава реших, че са най-странните хора, които съм срещала в живота си. Мис Шевенис си бе, разбира се, напълно нормална, а скоро открих, че и лейди Шевенис-Гор е в действителност една крайно любезна и добра жена. Никой не се е държал така добре с мен. Колкото до сър Джървейз, според мен наистина беше луд. Егоцентризмът му, нали така се казваше, се изостряше с всеки изминат ден.

— За останалите какво ще ни кажете?

— Според мен на мистър Бъроуз му бе доста трудно да работи със сър Джървейз. Струва ми се бе доволен, че заради работата с

книгата му остава малко повече свободно време. Полковник Бъри винаги е бил очарователен човек. Бе много предан на лейди Шевенис-Гор и съумяваше да се разбира със сър Джървейз. Колкото до мистър Трент, мистър Форбс и мис Кардуъл, срещнах ги едва преди няколко дни и естествено, не бих могла да кажа нещо съществено за тях.

— Благодаря ви, *mademoiselle*. А какво бихте ни казали за капитан Лейк, управителя?

— Много мил човек е. Всички имаха добри чувства към него.

— И сър Джървейз ли?

— О, да. От него съм чувала, че не е имал по-добър управител от Лейк. Разбира се, и на него не му бе лесно да общува със сър Джървейз, но все пак успяваше да се справи. Не му беше леко, наистина.

Поаро кимна замислено.

— Имаше нещо, за което исках да ви попитам — промърмори той, — но не мога да се сетя какво точно. Ха де, какво беше?

Мис Лингърд го изгледа търпеливо.

Поаро поклати глава раздразнено.

— Ха де! На върха на езика ми е.

Майор Ридъл изчака малко. След като видя, че Поаро продължава замислено да мръщи вежди, възобнови разпита.

— Кога видяхте сър Джървейз за последен път?

— По време на следобедния чай. Тук, в тази стая.

— В какво настроение беше? Нормално ли?

— Съвсем нормално.

— Сред останалите чувстваше ли се някаква напрегнатост?

— Не. Според мен се държаха напълно естествено.

— Сър Джървейз къде отиде след чая?

— Отиде заедно с мистър Бъроуз в кабинета си, както обикновено.

— И тогава ли го видяхте за последен път?

— Да. Сетне отидох в малката стаичка, където работя, и започнах да преписвам на машина текст от книгата, който бяхме обсъдили със сър Джървейз. Работих до седем часа, след което отидох в стаята си, за да се преоблека за вечеря.

— Доколкото разбрах, вие сте чула изстрела.

— Да, бях в тази стая. Чух звук, който ми прозвуча като изстрел, и излязох във вестибюла. Там бяха мистър Трент и мис Кардуъл. Мистър Трент попита Снел дали ще има шампанско за вечеря и се опита да се пошегува на тази тема. Боя се, че въобще не ни дойде на ум да се отнесем сериозно към случилото се. Всичките бяхме сигурни, че сме чули звука от ауспуха на кола.

— Чухте ли мистър Трент да казва, че може и да е станало убийство? — попита Поаро.

— Май наистина каза нещо такова. На шега, естествено.

— После какво стана?

— Всички дойдохме тук.

— Можете ли да си спомните в каква последователност слязоха другите за вечеря?

— Първа бе мис Шевенис-Гор, ако не се лъжа, последвана от мистър Форбс. След тях дойдоха полковник Бъри и лейди Шевенис-Гор. Те бяха заедно, а веднага след тях дойде мистър Бъроуз. Струва ми се, че последователността беше тази. Не мога обаче да бъда съвсем сигурна, тъй като всички дойдоха почти едновременно.

— Събрани от звука на първия гонг, така ли?

— Да. Всички винаги започваха да говорят шепнешком, когато чуеха гонга. Сър Джървейз държеше ужасно на точността.

— А самият той обикновено по кое време слизаше за вечеря?

— Почти винаги вече беше в стаята още преди първия гонг.

— Изненадахте ли се, че този път не го видяхте?

— Да, много.

— Сетих се! — извика Поаро.

Мис Лингърд и началникът на полицията го изгледаха въпросително. Той продължи.

— Сетих се какво исках да ви попитам, *mademoiselle*. Тази вечер, когато всички се запътихме към кабинета, след като Снел ни съобщи, че вратата му е заключена, вие се наведохте в коридора и взехте нещо.

— Така ли? — гласът на мис Лингърд прозвуча много изненадано.

— Да, веднага след като завихме по коридора, водещ към кабинета. Беше нещо малко и лъскаво.

— Колко странно, нищо не си спомням. Почакайте за миг, да. Само дето го направих механично, без да мисля. Нека видя какво е. Би

трябвало да е тук.

Отвори черната си сатенена чантичка и изсипа съдържанието ѝ върху масата.

Поаро и майор Ридъл го огледаха с интерес. Имаше две носни кърпи, пудриера, малка връзка с ключове, калъфка за очила и един предмет, на който Поаро реагира с голяма изненада.

— За Бога, това е куршум! — каза майор Ридъл.

Предметът наистина имаше формата на куршум, но се оказа малък молив.

— Това взех от пода — каза мис Лингърд. — Бях забравила за него.

— Знаете ли кой е собственикът му, мис Лингърд?

— Да. Полковник Бъри. Бил го направил от куршум, който го улучил. Или по-точно, не го улучил, ако ме разбирате добре. По време на войната в Южна Африка.

— Спомняте ли си кога сте го видяла за последен път у него?

— Този следобед си беше у него, когато играеха бридж. Спомням си, че с него записваше резултатите от играта, когато дойдох за чая.

— Кои играха бридж?

— Полковник Бъри, лейди Шевенис-Гор, мистър Трент и мис Кардуъл.

— Струва ми се — каза Поаро, — ме ще е добре да задържим този предмет и да го върнем лично на полковника.

— Направете го, моля ви, че съм много разсеяна. Можеше и да забравя да му го върна.

— Дали бихте имали добрината, *mademoiselle*, да предадете на полковник Бъри да дойде?

— Веднага ще му предам.

Мис Лингърд излезе. Поаро започна да се разхожда из стаята.

— Да се опитаме да възстановим случилото се следобед — предложи той. — Интересно е. В два и половина сър Джървейз преглежда сметките с капитан Лейк и е леко възбуден. В три часа обсъжда книгата си с мис Лингърд, и тя намира, че нещо много го терзае. Мис Лингърд свързва настроението си със случайно изпуснати думи на сър Джървейз за Хюго Трент. По време на чая поведението му е съвсем нормално. След чая Годфри Бъроуз остава с чувството, че на сър Джървейз му се е случило нещо приятно. В осем без пет слиза на

долния етаж, отива в кабинета си, надрасква „простете ми“ върху едно листче и се застрелва.

— Разбирам какво искате да кажете. Прав сте, няма логика — отвърна бавно Ридъл.

— Много странно ми се вижда редуването на настроенията на сър Джървейз Шевенис-Гор! Много е любопитно! Също и израза, който е използвал, „прекалено късно“. Имам предвид моето посещение. И се оказа прав. Наистина пристигнах тук прекалено късно, за да успея да го видя жив.

— Разбирам. Наистина ли смятате...

— Никога няма да узная защо ме е повикал сър Джървейз! Сигурен съм!

Поаро продължи да се разхожда из стаята. Намести един или два предмета върху камината. Огледа маса за игра на карти, подпряна на стената. Отвори чекмеджето ѝ и извади бланките за бридж. Сетне отиде до писалището и надникна в кошчето за отпадъци. В него имаше само книжна кесия. Извади я, помириса я, промърмори „портокали“, и сетне я изглади с ръка, за да прочете надписа. Пишеше: „Карпентър и синове. Доставка на плодове. Хембъро, Сейнт Мери“. Тъкмо беше започнал да я сгъва акуратно на четири, когато в стаята влезе полковник Бъри.

ГЛАВА ОСМА

Полковникът се отпусна в едно кресло, поклати глава и въздъхна.

— Ужасна работа, Ридъл, ужасна работа! Лейди Шевенис-Гор се държи достойно. Много достойно. Много силна жена. Много смела.

— Ако не се лъжа, вие я познавате от доста време? — попита Поаро, който междувременно тихо се бе доближил до него.

— Да, наистина. Помня първия ѝ бал. Спомням си, че бе вплела розови пъпки в косите си и бе облечена в една бяла, ефирна рокля... Нямаше никоя, която да се мери с нея.

Гласът му бе изпълнен с ентузиазъм. Поаро му подаде молива.

— Това е ваше, нали?

— А? Какво? А, да, благодаря ви. Ползвах го следобед, когато играхме бридж. Паднаха ми се триста онъора в пики при три последователни раздавания. Такова нещо никога не ми се беше случвало.

— Значи, играли сте бридж преди часа за чай, ако съм ви разбрал добре? — поде Поаро. — Сър Джървейз в какво настроение беше, когато дойде за чая?

— В обичайното. Никога нямаше да предположа, че е решил да се самоубива. Като се замисля сега, може би все пак беше мъничко възбуден.

— Кога го видяхте за последен път?

— Тогава. По време на чая. След това вече не видях клетия човек жив.

— После не отидохте ли в кабинета му?

— Не, повече не го видях.

— В колко часа слязохте за вечеря?

— След първия гонг.

— Заедно с лейди Шевенис-Гор ли слязохте?

— Не. Срещнахме се във вестибюла. Струва ми се, че тя бе ходила в столовата, за да огледа цветята или нещо от този род.

— Моля да не ми се сърдите, полковник Бъри — каза Ридъл, — но ще ви задам въпрос донякъде от лично естество. Карали ли сте се със сър Джървейз във връзка с дружеството „Парагон Синтетик Рабър“?

Полковник Бъри внезапно почервения силно и отговори със заекване.

— Не, ни най-малко. Стариат Джървейз не беше съвсем разбран човек, от мен да го знаете. Винаги очакваше всичко, до което се докосне, незабавно да започне да цъфти и връзва. Не си даваше сметка, че кризата е засегнала целия свят. Че няма акции и облигации, които да не са пострадали.

— Значи, между вас двамата все пак е имало известно неразбирателство?

— Не. Просто Джървейз съвсем неоснователно се разгневи.

— Да не би да ви е обвинил за някои загуби, претърпени от него?

— Джървейз не беше с всички си! Ванда чудесно го знаеше! Само тя можеше да се оправя с него! Оставих всичко в ръцете ѝ.

Поаро се изкашля. Майор Ридъл го погледна и смени темата.

— Полковник Бъри, знам, че сте много стар приятел на семейството. Имахте ли представа как се беше разпоредил сър Джървейз с парите си?

— Предполагам, че основната част от тях е завещал на Рут. Поне с такова впечатление съм останал, когато Джървейз е споменавал този въпрос.

— Не смятате ли, че е било несправедливо спрямо Хюго Трент?

— Джървейз не обичаше Хюго. Не можеше да го търпи.

— Притежавал е обаче силно развито чувство за родова солидарност. Мис Шевенис-Гор, в края на краищата, е осиновена.

Полковник Бъри се поколеба доста, преди да отговори.

— Вижте какво, май ще трябва да ви съобщя нещо. Нещо, което да си остане само между нас и така нататък.

— Разбира се, полковник Бъри.

— Рут може и да е незаконно дете, но тя си е от рода Шевенис-Гор. Дъщеря е на брата на Джървейз. На Антъни, който бе убит във войната. Имал връзка с някаква машинописка. Когато загинал, момичето писало на Ванда. Ванда отишла да го види и разбрала, че очаква дете. Обсъдила положението с Джървейз, а и малко преди това

вече ѝ били казали, че няма да може да има повече деца. Решили да вземат детето след раждането му и да го осиновят официално. Майката се отказала от всякакви права върху него. Възпитаха Рут като собствено дете, а и тя всъщност си е тяхно собствено дете. Погледнете я и веднага ще видите, че е от рода Шевенис-Гор.

— Разбирам — отвърна Поаро. — Поведението на сър Джървейз става много по-обяснимо. Щом обаче мистър Хюго Трент не му е бил симпатичен, защо е настоявал толкова *mademoiselle* Рут да се омъжи за него?

— За да има ред в семейството. Така, както той разбираше реда.

— Независимо от това, че не е обичал този младеж и не е изпитвал доверие към него?

Полковник Бъри изсумтя.

— Не познавахте стария Джървейз. Той не приемаше хората като човешки същества. Сватосваше ги така, сякаш ставаше дума за династически бракове. Беше сметнал, че е редно Рут да се омъжи за Хюго и той да приеме името Шевенис-Гор. А какво мислеха самите те по този въпрос хич не го интересуваше.

— А *mademoiselle* Рут беше ли склонна да изпълни волята му?

Полковник Бъри се изкашля.

— Тя ли? Не! Тя е момиче с характер.

— Беше ли ви известно, че малко преди смъртта си сър Джървейз е смятал да измени завещанието си по такъв начин, че мис Шевенис-Гор да може да го наследи единствено в случай, че се омъжи за мистър Трент?

Полковник Бъри подсвирна.

— Значи, наистина е приел сериозно съмненията си за отношението ѝ към Бъроуз...

Прекъсна думите си по начин, от който стана ясно, че се е изпуснал неволно. Беше обаче вече късно, тъй като Поаро веднага се хвана за чутото.

— Значи, между *mademoiselle* Рут и младия *monsieur* Бъроуз е имало нещо?

— Не, не. По всяка вероятност, нищо сериозно.

Майор Ридъл се изкашля.

— Струва ми се, полковник Бъри, че би трябвало да ни кажете всичко, което ви е известно. Нищо чудно да е имало пряка връзка с

душевното състояние на сър Джървейз.

— Не е изключено — съгласи се полковник Бъри, но с известно съмнение в гласа. — Истината е, че младият Бъроуз не е грозно момче. Поне жените мислят така. Той и Рут много се бяха сблизили в последно време, и на Джървейз това не му хареса. Никак не му хареса. Не му се щеше да уволни веднага Бъроуз, защото познаваше добре Рут. Знаеше, че тя няма да позволи на никого да ѝ налага волята си. Предполагам, че заради това се е спрял на този план. Решил е, че Рут не е от онези момичета, които биха жертвали всичко заради любовта. Че обича твърде много парите и живота в разкош.

— Самият вие как оценявате мистър Бъроуз?

Полковник Бъри изказа мнение, че Годфри Бъроуз му се вижда малко дървен — израз, от който Поаро изпадна в пълно недоумение. Майор Ридъл обаче се усмихна под мустак.

След още няколко въпроса и отговора полковник Бъри си тръгна. Ридъл хвърли поглед към Поаро, който се бе замислил.

— Е, и какво ще кажете след всичко чуто, мосю Поаро?

Дребният човек вдигна ръце.

— Струва ми се, че вече започна да се избистря някаква картина.

— Трудно е да се види каква — рече Ридъл.

— Да, наистина е трудно. През цялото време обаче не ми излизат от ума едни думи.

— Чии думи?

— Думите на Хюго Трент. Шегата му, че е възможно да е извършено убийство.

— Както виждам, това наистина не ви излиза от ума — каза сепнато Ридъл.

— Не сте ли съгласен с мен, драги ми приятелю, че колкото повече неща научаваме, толкова по-малко мотиви откриваме за самоубийство? Излезем ли обаче от предположението за убийство, сдобиваме се с една изненадващо богата колекция от мотиви.

— И все пак, не трябва да забравяте фактите. Вратата е била заключена, а ключът е бил в джоба на покойника. Да, да, знам, че има начини да се отключи или заключи вратата с извити карфици, с конци и с какво ли още не. По начало не е невъзможно. И все пак, всичките тези приспособления ефикасни ли са на практика? Доста се съмнявам.

— Както и да е, нека да се опитаме да анализираме положението, като излизаме от хипотезата за убийство, а не за самоубийство.

— Добре, съгласен съм! Щом и вие сте тук, сигурно е убийство!

Поаро се усмихна, но само за миг.

— Не бих казал, че ми хареса забележката ви — отвърна със сериозен тон.

— Добре, ще излезем от предположението, че е имало убийство. Чува се изстрел. Четири души са във вестибюла: мис Лингърд, Хюго Трент, мис Кардуъл и Снел. Къде са останалите?

— Бъроуз твърди, че е бил в библиотеката. Няма кой да го потвърди. За другите се предполага, че са били в стаите си, но кой може да знае дали действително е било така? Излиза, че всички са слезли поотделно. Даже и лейди Шевенис-Гор и Бъри са се срещнали във вестибюла. Лейди Шевенис-Гор дошла от столовата. А откъде е дошъл Бъри? Възможно ли е да е дошъл не отгоре, а от кабинета? Имам предвид молива.

— Да, този молив е любопитно нещо. Бъри не показва никакво вълнение, когато му го дадох. Възможно е обаче да се дължи на незнанието му къде е бил намерен. Възможно е даже и да не знае, че го е изпуснал. Я да видим кой друг е играл бридж по времето, когато са използвали молива? Хюго Трент и мис Кардуъл. Те са извън играта. Мис Лингърд и икономът могат да потвърдят тяхното алиби. Четвъртият играч е била лейди Шевенис-Гор.

— Не ми казвайте, че я подозирате.

— А защо не, драги ми приятелю? Заявявам ви, че мога да заподозра всекиго. Защо да не предположим, че въпреки привидната ѝ преданост към нейния съпруг, тя в действителност обича верния ѝ Бъри?

— Да... — каза Ридъл. — В такъв случай би излязло, че от години е съществувал любовен триъгълник, прераснал в семеен.

— Отгоре на това сър Джървейз и полковник Бъри се сдърпали във връзка с онази компания.

— Възможно е сър Джървейз да е имал намерение да стане наистина лош. Не ни е известно всичко по този случай. Нищо чудно и писмото му до вас да е било свързано с него. Да допуснем например, че сър Джървейз е подозирал Бъри и са смятали, че умишлено го е измамил, но не е искал да се разчува, тъй като не изключвал и жена му

да е замесена. Да, възможно е. Ето, тези двамата в такъв случай действително имат мотив. А и спокойствието, с което лейди Шевенис-Гор прие смъртта на съпруга си, изглежда по начало доста странно. Всички тези спиритически истории може и да са само демонстрация на актьорско майсторство.

— Обстоятелствата се усложняват още повече — добави Поаро. — Мис Шевенис-Гор и Бъроуз са заинтересувани сър Джървейз да не подпише новото завещание. Тогава тя получава всичко при условието, че съпругът и вземе родовото име...

— Така е, а и описанието, което даде Бъроуз на настроението на сър Джървейз тази вечер, никак не е убедително. Бил се държал така, сякаш му се случило нещо приятно! Никак не съвпада с онова, което чухме!

— Имаме и мистър Форбс. Коректен и строг представител на стара фирма с добра репутация. Известни са обаче случаи и най-порядъчни на пръв поглед адвокати да са завличали парите на клиентите си, когато самите те са били в затруднения.

— Боя се, че малко се поувличате, Поаро.

— Искате да кажете, че развивам версии, които се срещат само по филмите? Животът, драги майор Ридъл, често пъти удивително прилича на филмите.

— Поне в Уестшир не е така — възрази началникът на полицията. — Не мислите ли, че ще е по-добре да разпитаме и останалите? Вече става късно. Още не сме се срещнали с Рут Шевенис-Гор, а разговорът с нея по всяка вероятност е най-важен.

— Съгласен съм. Не трябва да пропускаме и мис Кардуъл. Може би ще е по-добре да разговаряме първо с нея, тъй като няма да ни отнеме много време, а разпита на мис Шевенис-Гор да оставим за най-накрая.

— Добра идея.

ГЛАВА ДЕВЕТА

При идването си Поаро бе зърнал Сюзън Кардуъл съвсем бегло. Сега я огледа по-внимателно. Интелигентното ѝ лице не бе много красиво, но излъчваше привлекателност, на която би завидяло всяко момиче. Бе умело гримирана. Имаше разкошна коса, а както му се стори, очите ѝ гледаха изпитателно.

Първоначално майор Ридъл зададе няколко общи въпроса, след което продължи по същество.

— Доколко сте близка със семейството, мис Кардуъл?

— Въобще не го познавам. Присъствието ми тук се дължи на Хюго.

— Сиреч, вие сте близка на Хюго Трент?

— Да. Аз съм приятелката на Хюго Трент — Сюзън Кардуъл отчетливо произнесе тези думи и се усмихна.

— Отдавна ли го познавате?

— Не. От около месец. Скоро ще се сгодим — добави тя.

— Той ви е поканил, за да ви представи на родствениците си, така ли?

— О, не! Нищо подобно. С Хюго не бързахме да даваме гласност на годежа си. Дойдох просто да ги видя. Той ми бе казал, че този дом прилича на лудница и аз реших сама да се уверя в това. Хюго е голям сладур, но никак не го бива по мисленето. Между нас казано, положението ни е доста трудно. Нито Хюго, нито аз имаме пари, а пък старият сър Джървейз, който бе последната му надежда, решил да го сватосва с Рут. Хюго е малко слабохарактерен. Никак не бих се учудила, ако се съгласи на този брак с надеждата, че сетне ще успее да се освободи от нея.

— Подобно решение не би ви допаднало, *mademoiselle*, така ли?
— попита любезно Поаро.

— Естествено. Откъде да знам дали Рут после не би се заинатила и не му даде развод? Отсякох съвсем категорично — никаква църква, докато аз не съм тази под венчилото.

— Значи, дошла сте тук, за да се запознаете лично с обстановката?

— Да.

— *Eh bien!* — въздъхна Поаро.

— Хюго се оказа съвсем прав! Цялото семейство е откачено! С изключение на Рут, която си е съвсем наред. Тя си има приятел и по отношение на брака разсъждава като мен.

— Мистър Бъроуз ли имате предвид?

— Бъроуз ли? Не, разбира се. Рут не би се захванала с неискрен човечец като него.

— В такъв случай, кой е обектът на нейната привързаност?

Сюзън Кардуъл замълча, извади цигара, запали я и едва тогава отговори.

— Най-добре попитайте нея. В края на краищата, това не е моя работа.

— Кога видяхте сър Джървейз за последен път? — попита майор Ридъл.

— По време на чая.

— Нещо в държанието му впечатли ли ви?

Момичето сви рамене.

— Държа се както обикновено.

— Какво правихте след чая?

— Играхме билиард с Хюго.

— След това не видяхте ли отново сър Джървейз?

— Не.

— А какво ще кажете за изстрела?

— Много странна работа. Виждате ли, стори ми се, че гонгът вече е ударил веднъж и побързах да се облека. Излязох от стаята си, чух, както ми се стори, втория удар на гонга, и направо се затичах надолу по стълбите. В първата вечер след пристигането си закъснях за вечеря с една минута и Хюго ми каза, че съвсем ще паднем в очите на стареца, затова днес бързах. Хюго бе непосредствено пред мен. Точно тогава чухме някакъв пукот и Хюго изказа предположение, че е от отварянето на бутилка шампанско. Снел обаче го отрече, а и аз не останах с чувството, че звукът дойде откъм столовата. Мис Лингърд реши, че е откъм горния етаж, но после така или иначе всички

стигнахме до извода, че вероятно е от ауспук. След това нахълтахме в гостната и забравихме за звука.

— Не ви ли мина през ум, макар и за миг, предположението, че сър Джървейз се е застрелял? — попита Поаро.

— Смя ли да ви попитам защо би трябвало да ми идва на ум такова нещо? Старецът много се радваше на собствената си значимост и въобще не можех да допусна, че е способен на такова нещо. И сега не знам защо го е направил. Може би, защото не е бил с всичкия си.

— Нещастен случай.

— Да, особено за нас двамата с Хюго. Разбрах, че не е завещал на Хюго нищо. Или почти нищо.

— Откъде научихте?

— Хюго го научил от стария Форбс.

— Е, мис Кардуъл — майор Ридъл замълча за миг, — мисля, че нямам повече въпроси. Смятате ли, че мис Шевенис-Гор се чувства достатъчно добре, за да поговорим с нея?

— Сигурно е наред. Ще ѝ предам.

Намеси се Поаро.

— Само за миг, *mademoiselle*. Вижда ли сте това нещо преди?

Извади молива, направен от куршум.

— Да. Използвах го по време на играта на бридж следобед. Ако не се лъжа, принадлежи на стария полковник Бъри.

— Той прибра ли си го, след като свърши роберът?

— Не си спомням.

— Благодаря ви, *mademoiselle*. Това е всичко.

— Добре. Ей сега ще се обадя на Рут.

Рут Шевенис-Гор влезе в стаята с походката на царица. Бузите ѝ бяха румени, челото ѝ високо вдигнато. Очите ѝ, също като очите на Сюзън Кардуъл, показваха, че е нащрек. Бе облечена с роклята, в която я видя Поаро при пристигането си. Беше в светло кайсиев цвят, с прикрепена на рамото тъмночервена роза. Свежа преди около час, розата сега бе повехнала.

— Е? — каза Рут.

— Крайно неудобно ми е да ви безпокоя... — започна майор Ридъл.

Тя го прекъсна.

— Разбира се, че трябва да ме обезпокоите. Длъжен сте да обезпокоите всички. Ще ви спестя време, нямам и най-малка представа защо старецът се самоуби. Мога само да ви заявя, че не беше в неговия стил.

— Днес забелязахте ли нещо необичайно в поведението му? Беше ли потиснат или, напротив, безпричинно възбуден? Имаше ли нещо, което да ви се е сторило странно.

— Не. Нищо подобно не забелязах.

— Кога го видяхте за последен път?

— По време на чая.

— Не отидохте ли после в кабинета?

— Не. Последният път го видях тук. В гостната. Беше седнал ей там.

Тя посочи с ръка едно от креслата.

— Разбирам. Познат ли ви е този молив, *mademoiselle*?

— На полковник Бъри е.

— Виждали ли сте го скоро?

— Не мога да си спомня.

— Да ви е известно дали сър Джървейз и полковник Бъри са се спречквали за нещо?

— Компанията „Парагон Рабър“ ли имате предвид?

— Да.

— Не се учудвам. Старецът беше направо побеснял.

— Беше ли останал с впечатлението, че може би са го измамили?

Рут сви рамене.

— Той хабер си нямаше от финанси.

— Ще позволите ли да ви задам един въпрос, *mademoiselle*?
Въпрос, който може да ви се стори и нетактичен?

— Разбира се, щом желаете.

— Съжелявате ли, че баща ви е мъртъв?

Тя го погледна удивено.

— Разбира се, че съжелявам. Нищо, че не хленча. Ще ми липсва. Обичах стареца. Така му викахме с Хюго — стареца. Приемахме го като първичен стар племенен вожд. Може да ви се стори и неуважително, но истината е, че много го обичахме. Разбира се, той бе едно старо опърничаво магаре.

— Заинтригувахте ме, *mademoiselle*.

— Старецът имаше ум колкото една кокошка. Съжалявам, че трябва да го кажа, но е вярно. Не го биваше за никакъв умствен труд. Но беше личност. Фантастично смел и така нататък. Бивало го е да ходи до полюса и да участва в дуели. Винаги съм смятала, че се е втурвал в такива приключения, защото е знаел, че умът му не струва много. Нямахме човек, който да не го превъзхожда в това отношение.

Поаро извади писмото от джоба си.

— Прочетете го, *mademoiselle*.

Тя го прочете внимателно и му го върна.

— Значи, ето причината за вашето идване.

— Писмото подсказва ли ви нещо?

Тя поклати глава.

— Не. По всяка вероятност е съвсем искрено. Всеки можеше да го излъже. Джон казваше, че предишният управител го е крадял както си иска. Виждате ли, старецът беше толкова важен и надут, че смяташе под достойнството си да се занимава с подробностите. Беше жива примамка за всякакви мошеници.

— Образът, който описвате, *mademoiselle*, се отличава от общоприетия.

— Как да ви кажа, той съумяваше да се прикрива. Ванда, майка ми, му помагаше с всичките си сили. Беше му много приятно да се държи като Господ Бог. Ако щете, в известен смисъл се радвам, че е мъртъв. Това беше най-доброто за него.

— Боя се, че не мога да ви разбера, *mademoiselle*.

— Вече му се бе насъбрало твърде много — каза тъжно Рут. — Както я караше, щеше да се наложи да бъде затворен под ключ. Хората започнаха да говорят.

— Беше ли ви известно, *mademoiselle*, че той е смятал да промени завещанието си по такъв начин, че да можете да го наследите единствено при условие, че се омъжите за мистър Трент?

— Та това е нелепо! — извика тя. — Уверена съм, че е могло да се оспори по съдебен път. Как така ще нареждаш на хората за кого да се женят?

— Ако беше подписал новото завещание, *mademoiselle*, щяхте ли да се подчините на условието му?

Тя го погледна с широко разтворени очи.

— Аз... Аз...

Не довърши мисълта си. Две или три минути огледа нерешително пантофа си. Парченце пръст, залепило се на крайчеца му, падна върху килима.

— Почакайте! — рече внезапно Рут Шевенис-Гор. Стана и с бърза стъпка излезе от стаята. Върна се почти веднага заедно с капитан Лейк.

— Рано или късно ще се разбере — заговори тя задъхано. — Няма защо да не го научите още сега. Преди три седмици сключихме брак с Джон в Лондон.

ГЛАВА ДЕСЕТА

Капитан Лейк бе по-смутеният от двамата.

— За мен е голяма изненада, мис Шевенис-Гор, извинявам се, мисис Лейк — каза майор Ридъл. — Никой ли не знае за вашия брак?

— Не. Решихме да не му даваме гласност, макар и Джон да беше против да мълчим.

— Знам, че това не би се сторило съвсем редно на някои — започна с леко заекващ глас Лейк. — Щеше да бъде по-правилно първо да отида да поговоря открито със сър Джървейз...

Рут го прекъсна.

— И какво щеше да постигнеш, като му кажеш, че искаш да се ожениш за дъщеря му? Теб щеше да изгони, а мен, да лиши от наследство и отгоре на всичко да подлуди цялата къща. Единствената ни утеха щеше да бъде достойното ни държание. Повярвай ми, стана по-добре, че постъпихме, както аз казах. Пак щеше да има разправи, но в крайна сметка баща ми щеше да се примири с един свършен факт.

Лейк все още продължаваше да гледа тъжно.

— Кога смятахте да известите за брака си със сър Джървейз? — попита Поаро.

— Бях започнала да подготвям почвата — отговори Рут. — Той вече имаше някакви подозрения относно мен и Джон, така че си дадох вид, че флиртувам с Годфри. Естествено, от това старецът щеше съвсем да побеснее. Реших, че след като по-късно научи, че съм се омъжила за Джон, ще го приеме почти с облекчение.

— Никой ли не знаеше за брака ви?

— В крайна сметка се реших да го кажа на Ванда. Искях да я привлека на моя страна.

— И успяхте ли?

— Да. Намерението на стареца да ме омъжи за Хюго никак не я бе въодушевило. Навярно защото сме братовчеди. Намираще, че родът и без това е достатъчно откачен, и че от такъв един брак биха се родили вече напълно откачени деца. Може и да изглежда нелепо,

защото съм осиновена, макар и да съм чувала, че съм дъщеря на някакъв далечен братовчед на стареца.

— Сигурна ли сте, че сър Джървейз не се е досетил за случилото се?

— Сигурна съм.

— Вярно ли е, капитан Лейк? — попита Поаро. — Сигурен ли сте, че днес следобед в разговора ви със сър Джървейз не е станало дума за това?

— Не, сър. Не стана дума.

— Виждате ли, разполагам със сведения, че след разговора с вас сър Джървейз е бил възбуден и веднъж или дважд е споменал за позор, стоварил се върху рода му.

— Въобще не стана дума за брака ни — повтори Лейк. Лицето му бе съвсем побеляло.

— Именно тогава ли видяхте за последен път сър Джървейз?

— Да. Вече ви казах.

— Къде бяхте тази вечер в осем часа и осем минути?

— Къде съм бил ли? У дома си. В края на селото, на около половин миля оттук.

— През това време не сте ли идвал към Хембъро Клоуз?

— Не.

Поаро се обърна към момичето.

— А вие, *mademoiselle*, къде се намирахте, когато баща ви се е застрелял?

— В градината.

— В градината? Чухте ли изстрела?

— Да, чух го. Обаче не му обърнах внимание. Реших, че сигурно някой стреля по зайци. Макар че сега, като си припомням, прозвуча доста отблизо.

— После откъде влязохте в къщата?

— През този прозорец.

Рут посочи с кимване прозореца зад нея.

— Тук имаше ли някой?

— Не, но Хюго, Сюзън и мис Лингърд влязоха почти веднага след мен откъм вестибюла. Говореха нещо за гърмежи и убийства.

— Да... — рече Поаро. — Да, май че започвам да разбирам...

— Добре, благодаря ви — каза майор Ридъл по-скоро неуверено.
— Струва ми се, че засега това е всичко.

Рут и съпругът ѝ излязоха от стаята.

— Какво по дяволите... — започна майор Ридъл и заключи с отчаяние. — Цялата тази история става все по-заплетена.

Поаро кимна с разбиране. Бе взел в ръка парченцето пръст, паднало от пантофката на Рут, и го разглеждаше замислено.

— Сещам се за разбитото огледало — каза той. — За огледалото на мъртвеца. Всеки нов факт, който научаваме, ни разкрива покойника от нов, различен, ъгъл. Не след дълго ще разполагаме с цялостна картина на случилото се.

Стана и внимателно постави малкото парченце пръст в кошчето за отпадъци.

— Ще споделя нещо с вас, драги приятелю. Ключът на тайната се крие в огледалото. Идете в кабинета и го огледайте, ако не ми вярвате.

— Ако това е убийство, ще трябва да го докажете — отвърна решително майор Ридъл. — Що се отнася до мен, категорично смятам, че е налице самоубийство. Запомнихте ли думите на момичето за предишния управител, който бил мамил сър Джървейз? Обзалагам се, че Лейк ѝ го е разправил от користни подбуди. Сигурно и той е крадял по нещичко, а сър Джървейз го е заподозрял и се е свързал с вас, за да си изясни докъде са стигнали нещата между Лейк и Рут. Днес следобед пък Лейк му е съобщил, че се е оженил за нея. Това е сломило Джървейз. Решил е, че вече е „прекалено късно“, за да предприеме каквото и да е. Решил е да се отърве веднъж завинаги от всички неприятности. Неговият ум, който и в най-добрите му дни не се е отличавал с уравновесеност, този път не е сработил. Според мен именно така се е случило. С какво бихте могли да ме оборите?

Поаро все още продължаваше да стои в средата на стаята.

— С какво ли? Ще ви кажа следното. С нищо не мога да възразя на вашата теория, но тя не отчита всички факти. Има неща, които остават извън обсега ѝ.

— Като например?

— Като например необяснимите промени в настроението на сър Джървейз, като намирането на молива на полковник Бъри, като казаното от мис Кардуъл, което е много важно, като реда, в който

хората са слезли за вечеря, като разположението на креслото на сър Джървейз, когато го открихме, като книжната кесия за портокали. Най-сетне, изключително важната следа, която представлява счупеното огледало.

Майор Ридъл го погледна учудено.

— Нима наистина искате да ме убедите, че във всичко, което изредихте има някакъв смисъл?

— Надявам се да успея да го докажа не по-късно от утре — отвърна спокойно Поаро.

ГЛАВА ЕДИНАДЕСЕТА

На следващата сутрин Еркюл Поаро се събуди рано призори. Бяха го настанили в спалня в източната част на къщата.

Измъкна се от леглото, дръпна завесата и с удовлетворение забеляза, че слънцето е изгряло и денят е хубав.

Облече се бавно и спокойно както винаги. След като приключи с тоалета си, облече дебело палто и уви врата си с плетен шал.

Сетне тихо излезе от стаята, прекоси притихналия дом и влезе в гостната. Отвори безшумно френския прозорец и излезе през него в градината.

Слънцето вече грееше. Въздухът бе влажен, но сутринта обещавахе да бъде приятна. Поаро тръгна по тясната покрита с плочи пътека, опасваща къщата, докато стигна до прозорците на кабинета на сър Джървейз. Тук се спря и се огледа.

Непосредствено до прозорците имаше затревена ивица, разположена успоредно на къщата. До ивицата имаше широка цветна леха. Астрите, засадени в нея, все още не бяха изгубили красотата си. Пред цветята бе плочникът, на който Поаро стъпи. Между затревената ивица и терасата също имаше трева. Поаро я огледа внимателно и поклати глава. Сетне съсредоточи вниманието си върху лехата.

Бавно кимна с глава. От дясната страна на лехата съвсем ясно се виждаха отпечатъците на стъпки.

Докато ги оглеждаше намръщено, Поаро чу някакъв звук и рязко повдигна глава.

Някой над него бе отворил прозорец. Поаро зърна нечия яркочервена коса. Като се вгледа по-внимателно, различи умното лице на Сюън Кардуъл, обкръжено от златночервен ореол.

— Какво за Бога правите в този ранен час, мосю Поаро? Разузнавате ли?

Поаро се поклони учтиво.

— Добро утро, *mademoiselle*. Да, познахте. В момента наблюдавате как един детектив — смея да допълня, един голям

детектив — си върши работата.

Думите му не бяха лишени от самочувствие. Момичето учудено изви глава.

— Някой ден ще го напиша в мемоарите си — отбеляза то. — Трябва ли ви помощ?

— Много бих се радвал да я получа.

— В началото реших, че е някой крадец. Откъде излязохте?

— През прозореца на гостната.

— Ей сега ще дойда при вас.

Момичето наистина слезе много бързо. Завари Поаро в същата поза, в която го бе видяла.

— Винаги ли се събуждате толкова рано, *mademoiselle*?

— Дори и не успях да заспя като хората. Вярвам, че и на вас ви е известно как се чувства човек, страдащ от безсъница, в пет часа сутринта.

— Часът не е чак толкова ранен.

— Все едно ми е, щом се чувствам така. Е, драги ми разузнавачо, какво търсим?

— Нима не виждате, *mademoiselle*? Не забелязахте ли тези стъпки?

— Виждам ги.

— Общо са четири — продължи Поаро. — Две от тях водят към прозореца, другите две са в обратна посока.

— И чии са? На градинаря ли?

— *Mademoiselle, mademoiselle!* Нима не забелязвате, че това са следите от малки дамски обувки с остри токове? Ето, убедете се сама. Ако обичате, стъпете тук, на пръстта. Да, точно до тях.

Сюзън се поколеба за миг, но после стъпи с единия крак на мястото, посочено ѝ от Поаро. Тя носеше малки обувки от тъмнокафява кожа с остри токове.

— Ето, виждате ли, размерът е приблизително като вашия. Приблизително, но не съвсем. Тези стъпки са на човек с по-голям крак. Може би като на мис Шевенис-Гор. Или като на мис Лингърд. Или дори като на лейди Шевенис-Гор.

— Не е възможно да са на лейди Шевенис-Гор. Тя има малки ходила. В нейно време жените са имали малки стъпала. Няма как да са и на мис Лингърд. Тя носи някакви странни четвъртити обувки без ток.

— В такъв случай следите от тези стъпки принадлежат на мис Шевенис-Гор. Всъщност, да, тя самата спомена, че вчера вечерта се е разхождала из градината.

Поведете момичето по обратния път.

— Все още ли разузнаваме? — попита Сюзън.

— Естествено. Сега ще отидем в кабинета на сър Джървейз.

Тръгна напред, а Сюзън го последва.

Разбитата врата навяваше тъга. Стаята бе такава, каквато я бяха оставили предната вечер. Поаро дръпна завесата и в помещението нахлу дневна светлина.

Огледа цветната леха минута или две, преди да проговори.

— Предполагам, *mademoiselle*, че не познавате крадци, нали? Така ли е?

— Боя се, че сте прав, мосю Поаро.

— Не вярвам и началникът на полицията да се е радвал на привилегията да дружи с тях. Убеден съм, че връзките му с представителите на престъпните съсловия винаги са били от официално естество. При мен нещата стоят иначе. Веднъж проведох много приятен разговор с крадец, специализирал се в обири на домове. Разказа ми нещо много интересно за френските прозорци. Описа ми в частност един трик, който може да се приложи, когато резето им е разхлабено.

Докато говореше, завъртя дръжката на левия прозорец и жилото на резето се измъкна от отвора на пода. Така Поаро отвори и двете крила на прозореца. След като бяха разтворени докрай ги затвори отново, без обаче да завърта дръжката, за да не попадне жилото в отвора. Изчака миг, и след това нанесе рязък удар по рамката някъде по средата на дължината ѝ. От удара жилото се намести в отвора на пода, а дръжката се завъртя сама.

— Обърнахте ли внимание на това, *mademoiselle*?

— Да.

Сюзън бе побледняла.

— Прозорецът сега е затворен. Няма как да влезеш в една стая, когато прозорецът е затворен. Напълно възможно е обаче да излезеш от нея, да придърпаш крилата на прозореца към себе си, застанал отвън, да удариш рамката така, както я ударих аз, след което жилото се намества в отвора на пода, а дръжката се завърта сама. При това

положение прозорецът се затваря плътно и всеки, който го погледне, ще бъде убеден, че е бил затворен отвътре.

— Нима именно така се е случило вчера? — попита Сюзън с леко треперещ глас.

— Струва ми се, че да, *mademoiselle*.

— Въобще не ви вярвам — каза сепнато Сюзън.

Поаро не ѝ отговори. Отиде до камината и рязко се извърна към момичето.

— *Mademoiselle*, нужна сте ми като свидетел. Вече разполагам с един свидетел, мистър Трент. Той снощи видя как аз открих това мъничко парче стъкло, докато разговаряхме. Оставих го на мястото му, за да може да го види и полицията. Дори предупредих полицейския началник, че счупеното огледало е важно вещественно доказателство. За съжаление, той не се вслуша в думите ми. А сега, *mademoiselle*, вие сте свидетел как слагам това мъничко парче стъкло, към което вече веднъж се опитах да привлека вниманието на мистър Трент, в един малък плик. Ето. А сега го надписвам и го запечатвам. Вие ще го потвърдите, нали, *mademoiselle*?

— Да, но... Не мога въобще да разбера смисъла на всичко това.

Поаро отиде до другия край на стаята. Застана пред писалището и се взря в разбитото огледало на стената.

— Ще ви обясня смисъла му, *mademoiselle*. Ако снощи се бяхте намирали в тази стая и бяхте погледнали в огледалото, щяхте да видите едно убийство...

ГЛАВА ДВАНАДЕСЕТА

За първи път в живота си Рут Шевенис-Гор — всъщност вече Рут Лейк — слезе за закуска, без да бърза. Еркюл Поаро я пресрещна във вестибюла и я дръпна встрани още преди да влезе в столовата.

— Имам един въпрос към вас, *madame*.

— Кажете.

— Снощи сте се разходили из градината. Случайно да сте стъпвали в цветната леха пред кабинета на сър Джървейз?

— Да, два пъти.

— Как така два пъти?

— Първият път бях излязла да набера астри. Някъде към седем часа.

— Не е ли малко необичаен час за брането на цветя?

— Необичаен е. Бях набрала цветя и ги бях подредила във вазите още вчера сутринта, но Ванда реши, че цветята на масата за вечеря вече са повехнали. На мен ми се сториха свежи и затова не ги бях подменила.

— Майка ви, обаче, ви е помолила да ги подмените. Така ли?

— Да. Затова и излязох малко преди седем. Откъснах цветята от онази леха, защото там не ходи практически никой, та да му направи впечатление, че лехата не е изрядна.

— Добре. Какво сте правили там втория път? Нали казахте, че сте били там и втори път?

— Отидох непосредствено преди вечеря. Бях си накапала роклята с брилянтин точно на рамото. Не ми се щеше да губя време за преобличане, а пък нито едно от изкуствените ми цветя не отиваше на тази рокля. Сетих се, че когато берях астрите, видях някъде там една късна роза. Изтичах бързо пак до лехата, откъснах розата и си я закичих на роклята.

Поаро бавно поклати глава.

— Да, спомням си, че снощи бяхте закичена с роза. Кога точно я откъснахте, *madame*?

— Не мога да си спомня.

— Моля ви да се опитате да си спомните, *madame*. Наистина е много важно.

Рут се намръщи. Първо погледна Поаро, а сетне отмести поглед от него.

— Не мога да ви кажа съвсем точно — рече най-сетне. — Трябва да е било... Да, разбира се. Трябва да е било някъде към осем и пет. Тъкмо се прибирах в къщата, когато чух първо гонга, а после този странен звук.

Бързах, защото мислех, че е вторият гонг, а не първият.

— Значи така сте си помислили? Не се ли опитахте да отворите прозореца на кабинета, докато бяхте стъпили в лехата?

— Щом искате да знаете, опитах се. Допуснах, че е възможно да е отворен, и се опитах да вляза оттам. Беше обаче залостен отвътре.

— С други думи, всичко намери своето обяснение. Поздравявам ви, *madame*.

Тя го погледна въпросително.

— Какво искате да кажете?

— Искам да кажа, че имате готови обяснения за всичко. За пръстта на обувките ви. За следите от стъпките ви върху лехата. Даже и за отпечатъците на пръстите си от външната страна на прозореца. Това е много удобно, наистина.

Преди Рут да успее да му отговори по стълбището се спусна бързо мис Лингърд. На бузите ѝ имаше странна руменина. Не успя да скрие, че се изненада, когато видя, че Рут и Поаро разговарят насаме.

— Моля да ме извините — заговори тя. — Случило ли се е нещо?

— Струва ми се, че мосю Поаро се е побъркал! — отвърна сърдито Рут, обърна се и бързо влезе в столовата. Мис Лингърд погледна въпросително Поаро.

— Ще обясня всичко след закуска — поклати глава той. — Бих желал в десет часа всички да се съберат в кабинета на сър Джървейз.

Като влезе в столовата, дребният белгиец повтори молбата си.

Сюзън Кардуъл го стрелна с поглед и после отмести очи върху Рут. Когато Хюго понечи да попита какво става, тя го сръга в хълбока и той послушно замълча.

След приключването на закуската Поаро се изправи и отиде до вратата. Погледна останалите и извади от джоба си огромен старовремски часовник.

— Сега е десет без пет — обяви той. — След пет минути всички да са в кабинета.

Поаро се огледа. Бе се оказал в центъра на кръг от любопитни лица. Забеляза, че присъстваха всички с едно-единствено изключение. След миг и изключението се яви. Лейди Шевенис-Гор влезе в кабинета със спокойна стъпка. Имаше измъчен вид.

Поаро придвижи към нея едно голямо кресло и тя седна.

Лейди Шевенис-Гор насочи поглед към счупеното огледало, потрепери и размести малко креслото си.

— Джървейз е все още тук — рече тя с равен глас. — Клетият Джървейз... Не след дълго ще получи свободата си.

Поаро се изкашля, преди да вземе думата.

— Помолих всички ви да бъдете тук, за да можете да чуете истината за самоубийството на сър Джървейз.

— То бе дело на Съдбата — прекъсна го лейди Шевенис-Гор. — Джървейз бе силен, но неговата Съдба се оказа по-силна.

Полковник Бъри се придвижи леко към нея.

— Ванда, мила...

Тя се усмихна и му подаде ръката си.

— Толкова си любезен, Нед — промълви тя тихо.

— Как да ви разбираме, мосю Поаро? — попита сепнато Рут. — Означават ли думите ви, че сте успял окончателно да изясните причините за самоубийството на баща ми?

Поаро поклати глава.

— Не, *madame*.

— В такъв случай каква е целта на този спектакъл?

— *Сър Джървейз Шевенис-Гор не е извършвал самоубийство. Той не се е самоубил. Бил е убит.*

— Убит ли? — чуха се едновременно няколко гласа. Изумените погледи на всички се насочиха към Поаро. Лейди Шевенис-Гор го погледна.

— Убит? О, не — възкликна тя и леко поклати глава.

— Казвате, че са го убили? — Този път гласът принадлежеше на Хюго Трент. — Невъзможно е. В стаята нямаше никой, когато

нахълтахме в нея. Прозорецът бе залостен отвътре. Вратата също бе заключена отвътре, а ключът беше в джоба на вуйчо ми. Как е могъл да бъде убит?

— Въпреки всичко, е бил убит.

— А убиецът е избягал през ключалката? — попита иронично полковник Бъри. — Или се е възнесъл през комина?

— Убиецът е излязъл през прозореца — каза Поаро — и сега ще ви покажа как.

Повтори процедурата с прозореца.

— Видяхте ли? — обърна се той към присъстващите. — Стана ли ви ясно как е било направено? Още, от самото начало не можах да допусна, че сър Джървейз се е самоубил. Човек с такава свръхизявена себичност не посяга върху себе си. А и други неща привлякоха вниманието ми. Излизаше, че непосредствено преди смъртта си сър Джървейз е седнал на писалището, надраскал е думите „простете ми“ върху къс хартия и едва след това се е застрелял. Оказа се обаче, че поради една или друга причина, преди да стори последното той е разместил така креслото си, че да застане косо спрямо писалището. Защо? Трябвало да има някаква причина. Нещата започнаха да ми се изясняват, когато открих върху основата на тежка бронзова статуетка прилепнало към нея късче стъкло... Зададох си въпрос, по какъв начин тази люспица стъкло се е оказала там? Отговорът сам ми се натрапи. Огледалото е било разбито не от куршум, а от удар с тежката бронзова статуетка. Огледалото е било разбито умишлено. По каква причина? Отидох отново до писалището и огледах креслото. Да, нещата ми се изясниха. Нещо не беше наред. Нито един човек, решил да се застреля, не би разместил креслото си, не би се наклонил силно встрани от него, преди да извърши фаталното действие. Цялата работа бе нагласена. Бе направен опит да се инсценира самоубийство. А сега ще ви съобщя нещо много важно. Имам предвид нещо, което ми каза мис Кардуъл. Тя ми обясни, че снощи побързала да слезе, защото била останала с чувството, че е чула втория сигнал на гонга. С други думи, смятала е, че вече е чула първия. Обърнете внимание. Ако сър Джървейз бе седнал на бюрото си в нормална поза, когато е бил застрелян, накъде щеше да отиде куршумът? Куршумът, движещ се по права линия, би преминал през вратата, ако не е била отворена, и накрая би *улучил гонга!* Разбирате ли сега важността на показанията на мис Кардуъл?

Никой друг не е чул първия сигнал на гонга. Нейната стая обаче е разположена непосредствено над тази и тя е имала най-добрата възможност да чуе звуците в нея. Забележете, че става дума за един-единствен звук. Невъзможно е сър Джървейз сам да се е застрелял. Един мъртвец не е способен да стане, да затвори вратата, да я заключи и сетне да се устрои удобно. Някой друг го е направил и следователно не става дума за самоубийство, а за убийство. Този някой, чието присъствие е било нещо нормално за сър Джървейз, е бил редом и е разговарял с него. Вниманието на сър Джървейз може би е било съсредоточено в писане. Убиецът е доближил пистолета до дясното му слепоочие и е стрелял. След като е свършил работата си, заел се е с прикриването на следите. Сложил си е ръкавици. Заключил е вратата и е поставил ключа в джоба на сър Джървейз. Съобразил е обаче, че другите биха могли да чуят звъна на гонга. Сиреч да разберат, че вратата е била отворена, а не затворена в момента на изстрела. Убиецът е разместил креслото и тялото, напъхал е пистолета в ръката на мъртвеца и умишлено е разбил огледалото. Сетне е излязъл през прозореца, затворил го е, стъпил е не върху тревата, а върху лехата, където следите от стъпки впоследствие са могли да бъдат заличени. Сетне е обиколил дома и е отишъл при останалите. — Поаро направи кратка пауза. — *Има само един човек, който се е намирал в градината по време на изстрела.* Същият този човек е оставил следи от стъпките си върху лехата и отпечатъци от пръстите откъм външната страна на прозореца. — Доближи се до Рут. — А е налице и мотив, не сте ли съгласна? Баща ви вече е знаел за тайния ви брак. Гласял се е да ви лиши от наследство.

— Това е лъжа! — звънкият и ясен глас на Рут бе изпълнен с презрение. — Няма капчица истина в думите ви! Те са лъжа от начало до край!

— Уликите срещу вас са много убедителни, *madame*. Съдебните заседатели биха могли да ви повярват. Обаче биха могли и да не ви повярват.

— Няма да ѝ се налага да застава пред съд!

Всички се извърнаха изненадани. Мис Лингърд бе станала от мястото си. Лицето ѝ бе изкривено. Цялата трепереше.

— Аз го застрелях! Признавам го! Имах причини. Мистър Поаро е напълно прав. Проследих го тук. Още преди това бях извадила

пистолета от чекмеджето. Застанах до него и го заговорих за книгата. После го застрелях. Това стана точно след осем. Куршумът удари по гонга. Въобще не бях допускала, че е възможно да му пробие главата с такава лекота. Нямах време да го търся. Заключих вратата и поставих ключа в джоба му. Сетне разместих креслото, разбих огледалото, надрасках набързо „Простете ми“ на къс хартия, излязох през прозореца и го затворих по начина, който вече ви показва моєю Поаро. Стъпих върху цветната леха, но веднага загладих следите от стъпки с едно малко гребло, което си бях приготвила предварително. Сетне тръгнах към гостната. Бях оставила прозореца ѝ отворен. Не знаех, че Рут е излязла оттам. Тя сигурно е заобиколила къщата откъм предната страна, докато аз съм минавала по задната. Наложих ми се първо да скрия греблото под един навес. Изчаках в приемната докато чух някой да слиза и Снел да отива към гонга, и тогава... — Тя погледна Поаро и попита: — Знаете ли какво направих тогава?

— Да, разбира се. Открих кесията в кошчето за боклук. Наистина сте проявили голяма съобразителност. Сторила сте нещо, което е любимо занимание на децата. Надула сте кесията и сетне сте я пукнала с удар. Звукът е бил достатъчно силен и ви е удовлетворил. Сетне сте захвърлила кесията в кошчето и бързо сте излязла във вестибюла. Вече сте дала ориентир за момента на самоубийството, а освен това, по този начин сте си осигурила и алиби. Все още обаче нещо е продължило да ви смущава. Не ви е останало време да приберете куршума. Той е бил някъде в близост до гонга. Било е много важно куршумът да бъде открит в кабинета, някъде около огледалото. Не знам кога точно ви е хрумнала идеята да се възползвате от молива на полковник Бъри...

— Точно тогава — каза мис Лингърд. — Тъкмо когато всички влязохме откъм вестибюла. Бях изненадана от това, че Рут е в стаята. Реших, че сигурно е дошла от градината, влизайки през прозореца. Тогава забелязах молива на полковник Бъри върху масата за бридж. Пъхнах го незабележимо в чантичката си. Ако някой по-късно кажеше, че ме е видял да прибирам куршума, щях да кажа, че е било моливът. Струва ми се обаче, че никой не видя как взимам куршума от пода. После, докато вие оглеждахте тялото, го оставих до огледалото. Когато ме разпитахте, бях много доволна, че бях съобщила да се сетя за молива.

— Права сте. Умно от ваша страна. Напълно ме обърка.

— Боях се, че някой може и да е чул същинския изстрел. Знаех обаче, че бе часът за преобличане за вечеря и реших, че навярно всички са си в стаите. И слугите щяха да бъдат в стаите си. Имаше вероятност единствено мис Кардуъл да го е чула, но реших, че по всяка вероятност ще го приеме за звук от ауспук. Тя пък чула гонга. Помислих си... Помислих си, че всичко е изпипано безупречно...

— Историята е наистина изумителна — обади се мистър Форбс с отмерения си говор. — На пръв поглед няма никакъв мотив, който...

— Имах мотив — проговори отчетливо мис Лингърд. — Хайде! Какво чакате? Обадете се на полицията!

— Ако обичате, бихте ли напуснали стаята? — каза любезно Поаро на присъстващите. — Мистър Форбс, позвънете на майор Ридъл, моля ви. Аз ще го дочакам тук.

Бавно, един по един, хората излязоха от стаята. Озадачени, изумени и шокирани, хвърлиха по един поглед на спретнатата дребна жена с грижливо сресана сива коса.

Последна си тръгна Рут. Спря се до вратата.

— Не мога да ви разбера — гневният ѝ глас бе изпълнен с предизвикателство към Поаро. — Преди малко решихте, че аз съм го сторила.

— Не, не — Поаро поклати глава. — Никога не съм допускал подобно нещо.

Рут, без да бърза, излезе.

Поаро остана насаме с дребничката възрастна жена, която току-що бе признала, че е извършила умно и хладнокръвно планирано убийство.

— Така е — каза мис Лингърд. — Вие и за миг не допускахте, че тя е виновната. Обвинихте нея, за да проговоря аз. Нали е така?

Поаро кимна утвърдително.

— Докато чакаме, бихте могли да ми кажете кое точно ви накара да ме заподозрете — каза със спокоен глас мис Лингърд.

— Няколко неща. Преди всичко това, което ми представихте за ваш разговор със сър Джървейз. Един горделивец като него никога не би се изказал пренебрежително за племенника си, особено пред човек във вашето положение. Вие се опитахте да подсилите хипотезата за самоубийството. Направихте всичко възможно, за да създадете впечатлението, че причината за това предполагаемо самоубийство е

някакви безчестна постъпка, свързана с Хюго Трент. И такова нещо сър Джървейз никога не би споделил с някой непознат. Многозначителен ми се видя и фактът, когато споменахте, че Рут е влязла в стаята и пропуснахте да кажете, че е влязла откъм градината. Направи ми впечатление и книжната кесия. Предмет, за който трудно би могло да се каже, че мястото му е в кошчето за отпадъци в кабинет в дом като Хембъро Клоуз. Оказа се също така, че вие единствена сте била в гостната, когато се е раздал „изстрелът“. Номер като този с кесията подсказва преди всичко женска изобретателност. Накратко, всичко застана на мястото си. Включително и усилията ви да насочите съмненията върху Хюго и да ги отклоните от Рут. Както механизмът на престъплението, така и неговият мотив се изясниха.

Дребната сивокоса жена трепна.

— Казвате, че и мотивът ви е известен?

— Струва ми се, че да. Щастието на Рут, ето това е бил вашият мотив. Предполагам, че сте я виждали в компанията на Джон Лейк и сте разбрала за отношенията помежду им. Имала сте и достъп до личната документация на сър Джървейз и сте попаднала на черновата на новото му завещание. На онова, което е предвиждало Рут да бъде лишена от наследство, ако не се омъжи за Хюго Трент. Именно то ви е накарало да се решите сама да раздавате правосъдие, като при това сте се възползвали от писмото, което той ми бе изпратил. По всяка вероятност сте видяла копие от него. Какви са съмненията и страховете, които са го накарали да ми пише, не знам. Възможно е да се е съмнявал, че Бъроуз или Лейк са го ограбвали. Възможно е и да е решил да прибегне до помощта на частен детектив заради несигурността му относно чувствата на Рут. Вие сте използвала тези факти, за да придадете правдоподобност на версията за самоубийство, чиято достоверност се опитахте впоследствие да подсилите с разказа за враждебността на сър Джървейз към Хюго Трент. Вие ми изпратихте телеграма и се опитахте да ме заблудите, че според сър Джървейз съм щял да пристигна „прекалено късно“.

— Джървейз Шевенис-Гор бе негодяй, сноб и празнодумец! — рече внезапно с ожесточение мис Лингърд. — В никакъв случай нямаше да му позволя да разруши щастието на Рут!

— Рут ваша дъщеря ли е? — попита тихо Поаро.

— Да. Тя е моя дъщеря. Никога не съм преставала да мисля за нея. Когато научих, че сър Джървейз Шевенис-Гор търсил някой да му помага да пише историята на рода, направо подскочих от радост. Изгарях от желание да видя момиченцето си. Бях уверена, че лейди Шевенис-Гор няма да ме познае. Бяхме се срещали преди много години, когато бях млада и хубава, а и освен това си бях сменила името. Пък и лейди Шевенис-Гор е твърде разсеяна, за да може да бъде уверена, в каквото и да е с положителност. Самата тя ми бе симпатична, но рода ѝ не можех да понасям. Семейство Шевенис-Гор се бе отнесло към мен като към някакво нищожество. А сега Джървейз бе решил да съсипе живота на Рут заради своята горделивост и снобизъм. Аз пък реших, че тя на всяка цена ще бъде щастлива. И тя наистина ще бъде щастлива. При условие, че *никога не научи за мен*.

Последните думи бяха молба, не констатация.

Поаро направи лек поклон.

— Никой никога няма да го научи от мен.

— Благодаря ви — отвърна тихо мис Лингърд.

По-късно, след като полицията вече си беше отишла, Поаро срещна Рут Лейк и съпруга ѝ в градината.

— Наистина ли си помислихте, че аз съм извършителката, мосю Поаро? — попита го младата жена предизвикателно.

— Много добре ми бе известно, *madame*, че нямаше как да сте вие. Разбрах го от астрите.

— От астрите ли? Не ви разбирам.

— *Madame*, обърнете внимание на факта, че върху лехата имаше всичко на всичко четири следи от стъпки. При положение, че сте брала там цветя, стъпките следваше да бъдат много повече. Това можеше да означава единствено, че между вашето първо и вашето второ посещение *някой е заличил стъпките*. Могло да бъде дело само на един виновен човек. Фактът, че вашите стъпки не бяха заличени, говореше, че няма как вие да сте този човек. Този факт ме убеди автоматично, че вие сте невинна.

Лицето на Рут засия.

— Сега ви разбирам. Знаете ли, може би ще ви се стори ужасно онова, което ще чуете, но ми е жал за тази клета жена. В края на краищата, тя предпочете да направи самопризнание, само и само за да не бъде арестувана. Или поне така си е мислила. Постъпката ѝ бе

благородна, ако щете. Отвращава ме мисълта, че сега ще я съдят за убийство.

— Не се безпокойте — каза тихо Поаро. — До съд няма да се стигне. Докторът ми каза, че тя страда от тежко сърдечно заболяване. Не ѝ остават много седмици живот.

— Радвам се да го чуя — Рут отскубна един есенен минзухар и разсеяно го опря до бузата си.

— Клетата жена. Защо ли все пак го направи?

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.